

แผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ

ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๘)

กรมทรัพยากร
ทางทะเลและชายฝั่ง

สารบัญ

คำนำ	๒
ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร	๓
ส่วนที่ ๒ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐	๕
- แผนระดับที่ ๑ (ยุทธศาสตร์ชาติ)	๕
- แผนระดับที่ ๒	๕
๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๕
๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	๖
๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓	๗
ส่วนที่ ๓ สาระสำคัญแผนปฏิบัติการ ด้านการอนุรักษ์พะยูน ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๘)	๘
๓.๑ การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของ แผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์พะยูน	๘
๓.๒ สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์พะยูน ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๘)	๒๐
๓.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการ ด้านการอนุรักษ์พะยูน ไปดำเนินการ	๔๒

คำนำ

คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๘) ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ โดยภายใต้แผนให้เน้นความสำคัญกับการจัดการเชิงพื้นที่ ทั้งแหล่งอาหารและแหล่งอาศัยของพะยูนที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ กำหนดมาตรการทางกฎหมายในเชิงป้องกัน แก้ไขปัญหา พื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลที่มีสภาพเสื่อมโทรม และเพิ่มประสิทธิภาพการสำรวจประชากรพะยูนและพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมถึงการศึกษาประเมินความเหมาะสมของพื้นที่แหล่งอาหาร แหล่งอาศัยต่อจำนวนพะยูน การสนับสนุนกลไกของคณะกรรมการจังหวัด คณะทำงาน และส่งเสริมสร้างเครือข่ายอาสาสมัครในพื้นที่ให้สามารถจัดการอนุรักษ์พะยูนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนพะยูนและความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งหญ้าทะเล ภายใต้แนวคิดการอนุรักษ์พะยูนและแหล่งหญ้าทะเลเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะร่วมมือกันปกป้อง ค้ำครอง ดูแล ยึดเป้าหมาย “การอนุรักษ์พะยูนต้องรักษาบ้านของพะยูน” ซึ่งหมายรวมถึงการรักษาแหล่งหญ้าทะเลที่เป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนให้มีความอุดมสมบูรณ์ รักษาความสมบูรณ์ของท้องทะเลไทย” เพื่อส่งเสริมชาวประมงและชุมชนชายฝั่งให้ประกอบอาชีพและมีชีวิตที่ดีขึ้น

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์พะยูน ระยะที่ ๒ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนการดำเนินการอนุรักษ์และคุ้มครองพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัยพะยูนในประเทศไทยให้มีความต่อเนื่อง สนับสนุนการดำเนินงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย และสร้างจิตสำนึกและส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการอนุรักษ์พะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมายและตัวชี้วัดการเพิ่มขึ้นของประชากรพะยูนจาก ๒๗๓ ตัว เป็น ๓๐๐ ตัว ในเวลา ๓ ปี ประกอบด้วยแนวทางดำเนินการ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) การอนุรักษ์และลดภัยคุกคามพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย ๒) การดำเนินการศึกษาวิจัยพะยูน และแหล่งที่อยู่อาศัย ๓) การช่วยชีวิตและดูแลรักษาพะยูนเกยตื้น ๔) การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม แผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ ระยะที่ ๒ มีความยึดโยงสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแผนต่าง ๆ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปประกอบการจัดทำคำของบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายตัวชี้วัดต่อไป

แผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ

ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๘)

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ส่วนที่ ๑ บทสรุปผู้บริหาร

จากเหตุการณ์ลูกพะยูน ๒ ตัว เกยตื้นในพื้นที่จังหวัดกระบี่โดยลูกพะยูนชื่อ “มาเรียม” เมื่อเดือน ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ และต่อมา “ยามิล” เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ทั้งสองเหตุการณ์ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ได้ทรงห่วงใยและมีพระกรุณารับลูกพะยูน รับให้ความช่วยเหลืออยู่โดยอยู่ ภายใต้โครงการอนุรักษ์แนวปะการังและสิ่งมีชีวิตใต้ทะเลไทยในพระดำริ และทรงให้หาแนวทางช่วยเหลือพะยูนหากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นในอนาคต กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รับสนองพระดำริโดยมอบหมายให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕) มีเป้าหมายเพิ่มจำนวนประชากรพะยูนจาก ๒๕๐ ตัว เป็น ๒๘๐ ตัว ภายในระยะเวลา ๓ ปี มีพื้นที่ดำเนินการตามแผนครอบคลุมทั้งฝั่งอ่าวไทยและอันดามันจำนวน ๑๓ พื้นที่ โดยจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ตามจำนวนพะยูนที่พบออกเป็น ๑๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑) บริเวณเกาะลิบง เกาะมุกด์ และอ่าวสิเกา จังหวัดตรัง ๒) เกาะศรีบอยา เกาะปู เกาะจำ และอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ๓) เกาะยาวน้อย เกาะยาวใหญ่อ่าวพังงา จังหวัดพังงา อ่าวปากคลอง จังหวัดภูเก็ต ๔) เกาะลิตี เกาะสาหร่าย จังหวัดสตูล ๕) เกาะพระทอง จังหวัดพังงา ๖) หมู่เกาะกูด จังหวัดตราด ๗) อ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี ๘) ปากน้ำประแส จังหวัดระยอง ๙) อ่าวสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ๑๐) อ่าวทุ่งคาสวี จังหวัดชุมพร ๑๑) อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๑๒) อ่าวปัตตานี จังหวัดปัตตานี และ ๑๓) อ่าวเตล็ด จังหวัดนครศรีธรรมราช

การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๑ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๖ คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินการตามแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ มีหน้าที่ติดตามและขับเคลื่อนการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้กำหนดแนวทางดำเนินการออกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการศึกษาวิจัย ๒) ด้านกลไกการบริหารจัดการ ๓) ด้านการคุ้มครอง ป้องกัน และเฝ้าระวัง ๔) ด้านการฟื้นฟูแหล่งที่อาศัยพะยูนและ ๕) ด้านการมีส่วนร่วมในพื้นที่การดำเนินงานภายใต้แผนงานอนุรักษ์พะยูนระยะที่ ๑ มีกิจกรรม/โครงการรวมทั้งสิ้น ๑๖ โครงการรวม ๓๗ กิจกรรม โดยดำเนินการไปทั้งสิ้น ๑๔ โครงการ ๔๒ กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๕๐ เน้นดำเนินการทุกกิจกรรมในพื้นที่สำคัญของกลุ่มที่ ๑ ได้แก่ จังหวัด ตรัง กระบี่ พังงา และภูเก็ต ส่วนกลุ่มที่ ๒ ในบางพื้นที่ เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี โครงการสำคัญ เช่น การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง การคุ้มครองเฝ้าระวังเชิงคุณภาพการส่งเสริมสนับสนุนกลไกการจัดการระดับพื้นที่ ภายใต้การดำเนินงานคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัด มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานระดับพื้นที่ในจังหวัดที่มีความสำคัญ โดยจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเลระดับจังหวัด รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทของชุมชน และสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเล นอกจากนี้มีกิจกรรมสำรวจประเมิน รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพะยูนและแหล่งหญ้าทะเล การจัดทำมาตรการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น การสำรวจเครื่องมือประมงที่มีความเสี่ยงหรืออาจส่งผลกระทบต่อพะยูน การกำหนดมาตรการทางกฎหมายห้ามใช้เครื่องมือประมงที่เป็นอันตรายต่อพะยูน กำหนดเส้นทางการเดินเรือเพื่อความปลอดภัยของพะยูน การแก้ไขปัญหาและดำเนินการ

ฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลที่ได้รับผลกระทบจากตะกอนขุดลอก และการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง การสร้างศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายาก การจัดฝึกอบรมอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือพะยูนเกยตื้นในพื้นที่ต่าง ๆ ส่วนการส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้กลุ่มเป้าหมาย และการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเลในโรงเรียนพื้นที่เป้าหมายตามชายฝั่งทะเลที่มีพะยูน เป็นต้น

ผลการดำเนินงานตามแผนอนุรักษ์พะยูนระยะที่ ๑ จากการสำรวจประชากรพะยูนปี ๒๕๖๕ พื้นที่จังหวัดตรังพบพะยูน ๑๘๘ ตัว และจังหวัดกระบี่ ๓๔ ตัว ซึ่งทั้งสองพื้นที่มีผลต่อการเพิ่มหรือลดของจำนวนพะยูนทั้งประเทศ เมื่อรวมเอาข้อมูลจากการสำรวจทั้งประเทศในเดือนกันยายน ๒๕๖๕ ก่อนสิ้นสุดแผนระยะที่ ๑ มีพะยูนรวม ๒๗๓ ตัว เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละประมาณ ๗.๗ ตัวต่ำกว่าเป้าตัวชีวิตของแผนระยะที่ ๑ จำนวน ๘ ตัว (๒๘๐ ตัว) ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานตามแผนระยะที่ ๑ ยังไม่บรรลุผลสำเร็จตามตัวชี้วัดเนื่องจากข้อจำกัดงบประมาณในการสำรวจติดตามประเมินสถานภาพพะยูน การปฏิบัติงานคุ้มครอง เฝ้าระวังพะยูนยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และการช่วยชีวิตพะยูนเกยตื้นยังขาดการสนับสนุนทางด้านการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขาดเครื่องมืออุปกรณ์การให้ความช่วยเหลือพะยูน หรือค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองเฝ้าระวังสำหรับสนับสนุนชุมชนเพื่อสร้างเครือข่ายเฝ้าระวัง การใช้กลไกในระดับจังหวัดหรือพื้นที่เพื่อบูรณาการทำงานระหว่างหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดมาตรการและบริหารจัดการอนุรักษ์พะยูน และแหล่งอาศัยพะยูนในหลายพื้นที่ยังไม่ได้ดำเนินการตามเป้าหมายที่ควรจะเป็น

ในการประชุมคณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินการแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ ได้นำเสนอรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินงานของแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๑ พร้อมทั้งขอความเห็นชอบดำเนินการจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนระยะที่ ๒ (ปี ๒๕๖๖-๒๕๖๘) และต่อมาในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ คณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้เห็นชอบให้ดำเนินการจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒ การดำเนินการจัดทำแผนระยะที่ ๒ ได้ดำเนินการกระบวนการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในระดับพื้นที่ จัดประชุมคณะทำงานติดตามการดำเนินงานภายใต้แผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ จำนวน ๒ ครั้ง และต่อมาเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๖ ที่ประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินการแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติได้ดำเนินการปรับปรุงแผน และเสนอคณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๗

แผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒ ได้เน้นให้ความสำคัญกับในการจัดการเชิงพื้นที่ โดยเฉพาะการจัดการแหล่งหญ้าทะเลซึ่งเป็นแหล่งอาหารและแหล่งอาศัยของพะยูน ที่มีโอกาสได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการเข้าไปใช้ประโยชน์ทางด้านการทำประมง การท่องเที่ยว การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง และการสัญจรทางน้ำ โดยให้มีมาตรการทางกฎหมายในเชิงป้องกัน การแก้ไขปัญหา และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลที่มีสภาพเสื่อมโทรมจากผลกระทบปัจจัยต่าง ๆ การเพิ่มประสิทธิภาพการสำรวจจำนวนประชากรพะยูน และพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน ดำเนินการศึกษาประเมินความเหมาะสมของพื้นที่แหล่งอาหารและแหล่งอาศัยต่อจำนวนพะยูน และการสนับสนุนกลไกคณะกรรมการจังหวัด คณะทำงานในระดับพื้นที่ สร้างเครือข่ายอาสาสมัคร

นอกจากนี้ เน้นส่งเสริมบทบาทกลไกในจังหวัดและพื้นที่ เช่น คณะกรรมการระดับจังหวัด องค์กรปกครองท้องถิ่น ชุมชน เครือข่ายองค์กร และอาสาสมัครให้สามารถจัดการอนุรักษ์พะยูนระดับพื้นที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำประเด็นปัญหาข้อจำกัดจากการดำเนินงานตามแผนระยะที่ ๑ มาปรับปรุง

แก้ไข ยึดเป้าหมายเพิ่มจำนวนพะยูน และความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งหญ้า ภายใต้แนวคิดการอนุรักษ์พะยูน และแหล่งหญ้าทะเลเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะร่วมมือกันปกป้อง คุ่มครอง ดูแล ยึดเป้าหมาย “การอนุรักษ์พะยูนไม่ใช่เพียงแต่การอนุรักษ์สัตว์ทะเลหายากเท่านั้น แต่ต้องรักษาบ้านของพะยูน ซึ่งหมายรวมถึงการรักษาแหล่งหญ้าทะเลที่เป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนให้มีความอุดมสมบูรณ์ โดยมีมติของการอนุรักษ์พะยูนเพื่อการรักษาความสมบูรณ์ของท้องทะเลไทย” เพื่อส่งเสริมชาวประมงและชุมชนชายฝั่งให้สามารถประกอบอาชีพที่มีชีวิตที่ดีขึ้น และการดำเนินงานอนุรักษ์พะยูนมีความต่อเนื่องโดยเน้นการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น

ส่วนที่ ๒ ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ ๑)

ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

๑. อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล
๒. พัฒนาและสร้างใหม่ ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ
๓. ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ
๔. ยกกระตบกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

ประเด็นยุทธศาสตร์

๑. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
๒. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล
๓. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

๑. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
 - ๑.๑ อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด
๒. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล
 - ๒.๑ เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล
 - ๒.๒ ปรับปรุง ฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ
 - ๒.๓ พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒. แผนระดับที่ ๒

๒.๑ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๒.๑.๑ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน

- เป้าหมาย สภาพแวดล้อมของประเทศไทย มีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ
 ๑. การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

๑.๑ ป้องกัน ปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่างๆ

๑.๒ อนุรักษ์และฟื้นฟูแนวปะการัง ป่าชายเลนและแหล่งหญ้าทะเล ด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนและกลไกพื้นที่คุ้มครองทางทะเล เพื่อเป็นที่ยู่ออาศัยของสัตว์ทะเล เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและเพิ่มต้นทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลเพื่อรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศให้เกิดความยั่งยืน

๒. การยกระดับกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

๒.๑ ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย

๒.๒ พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

๒.๑.๒ ประเด็น กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

● เป้าหมาย

๑. กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมกันและเป็นธรรม

● การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

๑. การพัฒนากฎหมาย เน้นการดำเนินการปรับปรุง แก้ไข ยกเลิกกฎหมายให้มีเท่าที่จำเป็นและสอดคล้องกับบริบทและไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งบูรณาการเชื่อมโยงกฎหมายทุกลำดับชั้นให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นเอกภาพ ไม่ขัดกัน มีการนำกฎหมายไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การพัฒนาระบบการยุติธรรม อำนวยความยุติธรรมให้เป็นไปอย่างเสมอภาค โปร่งใสเป็นธรรม ทัวถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้ดำเนินงานสอดคล้องประสานกันอย่างเป็นองค์รวมเพื่อให้สามารถจัดการกับข้อขัดแย้ง กรณีพิพาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑.๓ ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

● เป้าหมาย

มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในของประเทศเพิ่มขึ้น

● การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

๑. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เน้นการวิจัย พัฒนาและนวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรทางบก ทางน้ำและทางทะเล รวมทั้ง การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการจัดการก๊าซเรือนกระจก

๒. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน เน้นการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อสร้างการสะสมองค์ความรู้ การต่อยอดไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ และการต่อยอดไปสู่นวัตกรรมทางเศรษฐกิจหรือนวัตกรรมทางสังคม

๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เรื่อง/ประเด็นการปฏิรูป

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑.๑ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการรักษาฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์และยั่งยืนเป็นฐานการพัฒนาประเทศทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๒ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งได้รับการดูแลรักษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและระบบนิเวศ

๑.๓ เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง บรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๑.๔ มีระบบบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ภูมิหาย ข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิก โดยยึดถือผลประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ

ประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑ มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักธรรมาภิบาล และหลักนิติธรรม

๒.๒ ลดและป้องกันความขัดแย้งระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนา กับผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และการคุ้มครองสิทธิ

๒.๓ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน

๒.๔ การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย(Meaningful Participation) ของประชาชน องค์กร ชุมชน องค์กรภาคประชาสังคม ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓

๑. บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในด้านการรักษาสมดุลของความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำและการรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจรูปแบบต่าง ๆ ทั้งทางด้านการคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่ทำประมง พบว่าพื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทยซึ่งครอบคลุมพื้นที่ ๒๓ จังหวัด รวมประมาณ ๓,๑๕๑ ตารางกิโลเมตร อยู่ภายใต้ความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ ทั้งการรุกรานพื้นที่ป่าชายเลน การปล่อยของเสียลงสู่ทะเลที่ทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษ สิ่งปฏิกูล และขยะพลาสติก รวมถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภาวะโลกร้อนที่กำลังเป็นภัยต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างมีนัยสำคัญ โดยส่งผลให้แนวปะการังเสียสมดุลตามธรรมชาติ และปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทวีความรุนแรงขึ้นในหลายพื้นที่

๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา

เป้าหมาย ๓.๑.๔ การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน มุ่งลดการก่อมลพิษควบคู่ไปกับการผลักดันให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ตลอดจนลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนในปี ๒๕๙๓ และบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี ๒๖๐๘

๓. มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมวดหมู่ที่ ๑๑ ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลยุทธ์ที่ ๔ การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลยุทธ์ย่อยที่ ๔.๑ สร้างจิตสำนึกและแรงจูงใจให้ประชาชนทุกระดับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล ส่งเสริมและปลูกฝังจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนร่วมกันให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

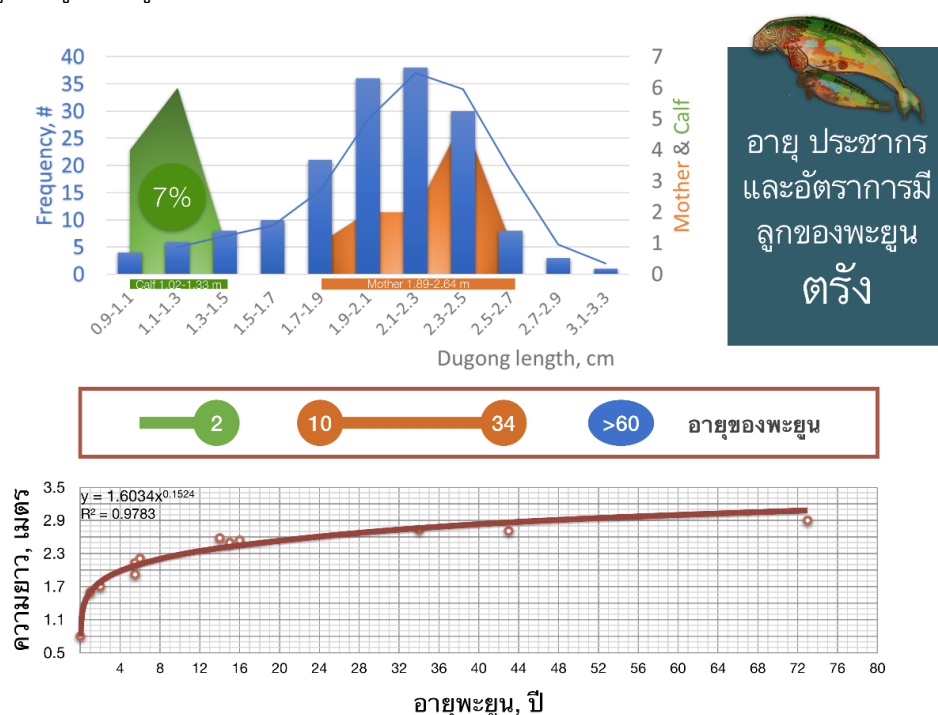
กลยุทธ์ย่อยที่ ๔.๒ เพิ่มบทบาทภาคประชาชน ชุมชน และภาคเอกชน ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเพิ่มศักยภาพการดูดซับและเก็บกักก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะป่าต้นน้ำ ป่าชายเลน แหล่งน้ำธรรมชาติและพื้นที่ชุ่มน้ำ

ส่วนที่ ๓ สารสำคัญแผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์พะยูนระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๘)

๓.๑ การประเมินสถานการณ์ ปัญหา และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์พะยูน

พะยูนเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อาศัยอยู่ในทะเล จัดอยู่ใน Order Sirenia Family Dugongidae พะยูนวงศ์นี้มีหางที่เรียกว่า Fluke ลักษณะหางเป็นแฉกคล้ายหางโลมาจัดจำแนกเป็น ๒ สกุลคือ วัวสเทลเลอร์ (Steller's sea cow) มีขนาดลำตัวยาว ๗.๕ เมตร น้ำหนักมากถึง ๕ ตันกินสาหร่าย (kelps) เป็นอาหาร แต่ได้สูญพันธุ์ไปแล้วเมื่อปีพ.ศ. ๒๓๑๑ จากฝีมือการล่าของมนุษย์และพะยูนมีขนาดความยาว ๓ เมตรหนัก ๒๐๐-๓๐๐ กิโลกรัม ลำตัวมีสีเทาอมชมพู มีขนประปรายตามลำตัว กินหญ้าทะเลเป็นอาหาร ว่ายน้ำเชิงซ้ำอาจอยู่ตัวเดียวหรืออาจอยู่รวมเป็นฝูงในประเทศไทย พะยูนถูกจัดเป็นสัตว์ป่าสงวนตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

พะยูนมีวงจรชีวิตยาวมีอายุยืนมากกว่า ๗๐ ปี ระยะตั้งท้องนานและให้ลูกน้อยเพียงครั้งละ ๑ ตัวมีช่วงเวลาการเลี้ยงลูกนานเกือบสองปี และทิ้งระยะห่างของการให้กำเนิดลูกแต่ละตัวนาน ๓-๗ ปีจากการศึกษาของกลุ่มประชากรพะยูนที่บริเวณเกาะลิบง จังหวัดตรังซึ่งเป็นแหล่งพะยูนขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทยพบพะยูนมีอัตราการออกลูกร้อยละ ๗ ตัวต่อปี โดยพบว่าตัวเมียจะมีลูกได้ระหว่างอายุ ๑๐-๓๔ ปี ลูกพะยูนจะอยู่กับแม่ประมาณ ๑.๕-๒ ปี

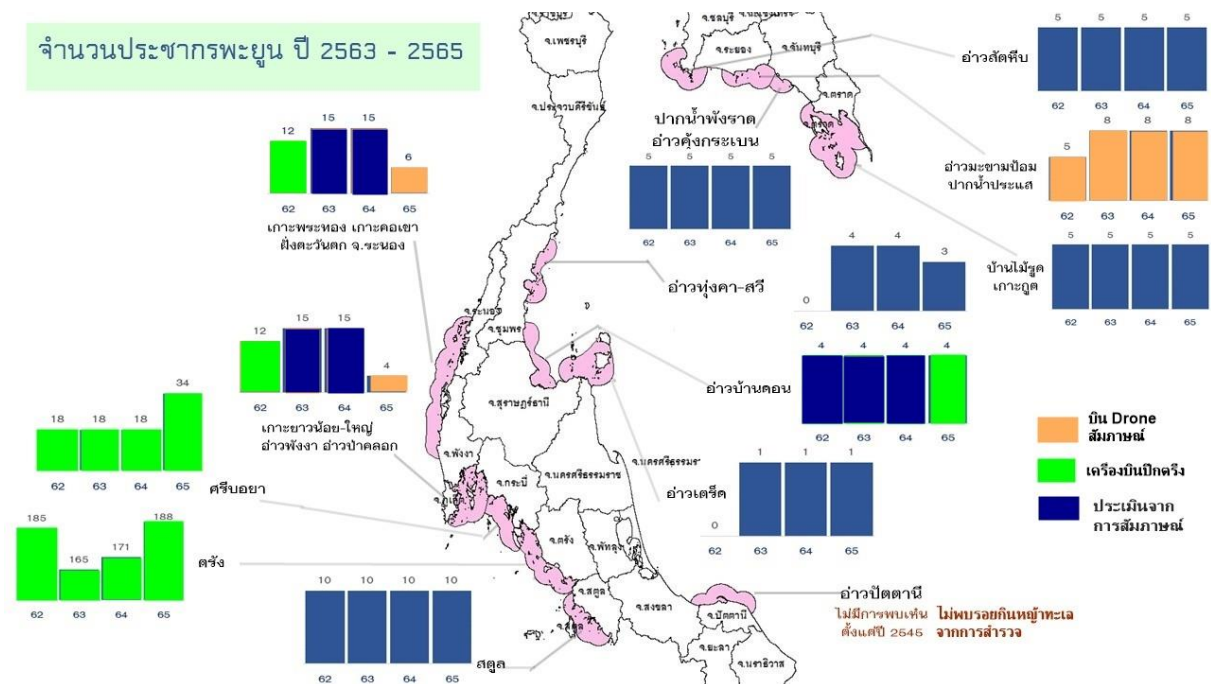

รูปที่ ๑ อายุ ประชากร และอัตราการมีลูกของพะยูน

พะยูนในประเทศไทยแพร่กระจายอยู่บริเวณแหล่งหญ้าทะเลทั้งอ่าวไทยและอันดามัน มีประชากรรวม ๒๗๓ ตัว แบ่งเป็นกลุ่มประชากรย่อยได้ ๑๓ กลุ่ม ประกอบด้วย ๑) บริเวณเกาะลิบง เกาะมุก และอ่าวสิเกา จังหวัดตรัง ๒) เกาะศรีบอยา เกาะปู เกาะจำ และอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ๓) เกาะยาวน้อย เกาะยาวใหญ่อ่าวพังงา จังหวัดพังงาและอ่าวป่าคอกจังหวัดภูเก็ต ๔) เกาะพระทอง จังหวัดพังงา ๕) เกาะลิตี เกาะสาหร่าย จังหวัดสตูล ๖) หมู่เกาะกูด จังหวัดตราด ๗) อ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี ๘) ปากน้ำประแส จังหวัดระยอง ๙) อ่าวสัทธิ์บ จังหวัดชลบุรี ๑๐) อ่าวทุ่งคาสวี จังหวัดชุมพร ๑๑) อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ๑๒) อ่าวปัตตานี จังหวัดปัตตานี และ ๑๓) อ่าวเตลิต จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ ๒ การแพร่กระจายของพะยูนในประเทศไทย

รูปที่ ๓ แผนที่แสดงจำนวนประชากรพะยูนจากการสำรวจ ระหว่างปี ๒๕๖๓-๒๕๖๕ แยกตามกลุ่มประชากร

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนประชากรพะยูนจากการสำรวจ ระหว่างปี ๒๕๖๓-๒๕๖๖ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖)

ลำดับ	พื้นที่จังหวัด	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖
๑	ตราด (บ้านไม้รูด และเกาะกูด)	๕	๕	๕	๕
๒	จันทบุรี (ปากน้ำพังราดและอ่าวคั้งกระเบน)	๕	๕	๕	๕
๓	ระยอง (อ่าวมะขามป้อม และปากน้ำปะแส)	๘	๘	๘	๘
๔	ชลบุรี (อ่าวสัตหีบ)	๕	๕	๕	๕
๕	ชุมพร (อ่าวทุ่งคา-สวี)	๔	๔	๓	๓
๖	สุราษฎร์ธานี (อ่าวพุมเรียง-เกาะพะงัน)	๔	๔	๔	๖
๗	นครศรีธรรมราช (อ่าวเตล็ด)	๑	๑	๑	๐
๘	ปัตตานี (อ่าวปัตตานี) พบครั้งสุดท้ายปี ๒๕๔๕	๐	๐	๐	๐
๙	เกาะพระทอง จังหวัดพังงา ฝั่งตะวันตกของ ระนอง (หาดประพาส แหลมไม้ตาย เกาะคอเขา)	๑๕	๑๕	๖	๑๐
๑๐	เกาะยวน้อย เกาะยวใหญ่ อ่าวพังงา จังหวัดพังงา และอ่าวปากคลอง ภูเก็ต	๑๕	๑๕	๔	๑๐
๑๑	กระบี่ (เกาะปู เกาะศรีบอยา และอ่าวนาง)	๑๘	๑๘	๓๔	๒๖
๑๒	ตรัง (อ่าวเจ้าไหม เกาะมุก เกาะลิบง อ่าวสิเกา)	๑๖๕	๑๗๑	๑๘๘	๑๙๔
๑๓	สตูล (เกาะลิดี และเกาะสาหร่าย)	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐
ประชากรพะยูนรวม		๒๕๕	๒๖๑	๒๗๓	๒๘๒

หมายเหตุ จำนวนประชากรพะยูนในปีงบประมาณ ๒๕๖๖ อ้างอิงจากปี ๒๕๖๕ ในพื้นที่ที่ยังไม่ได้ดำเนินการสำรวจ โดยการบินสำรวจพะยูนทางอากาศด้วยอากาศยานไร้คนขับ (UAV) แบบปีกตรึงขึ้น-ลง ทางดิ่ง มีแผนดำเนินงานแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๖

การดำเนินงานสำรวจประชากรพะยูนในปี ๒๕๖๖ (ระหว่าง ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ – ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖) มีการบินสำรวจด้วยเครื่องบินปีกตรึงใน ๔ พื้นที่ ได้แก่

๑. พื้นที่เกาะมุกด์ เกาะลิบง จ.ตรัง
๒. พื้นที่เกาะปู เกาะศรีบอยา จ.กระบี่
๓. พื้นที่เกาะยว จ.พังงา อ่าวปากคลอง จ.ภูเก็ต
๔. พื้นที่อ่าวไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

การสำรวจด้วย UAV ปีกตรึงขึ้น-ลง ทางดิ่ง ใน ๔ พื้นที่ ได้แก่

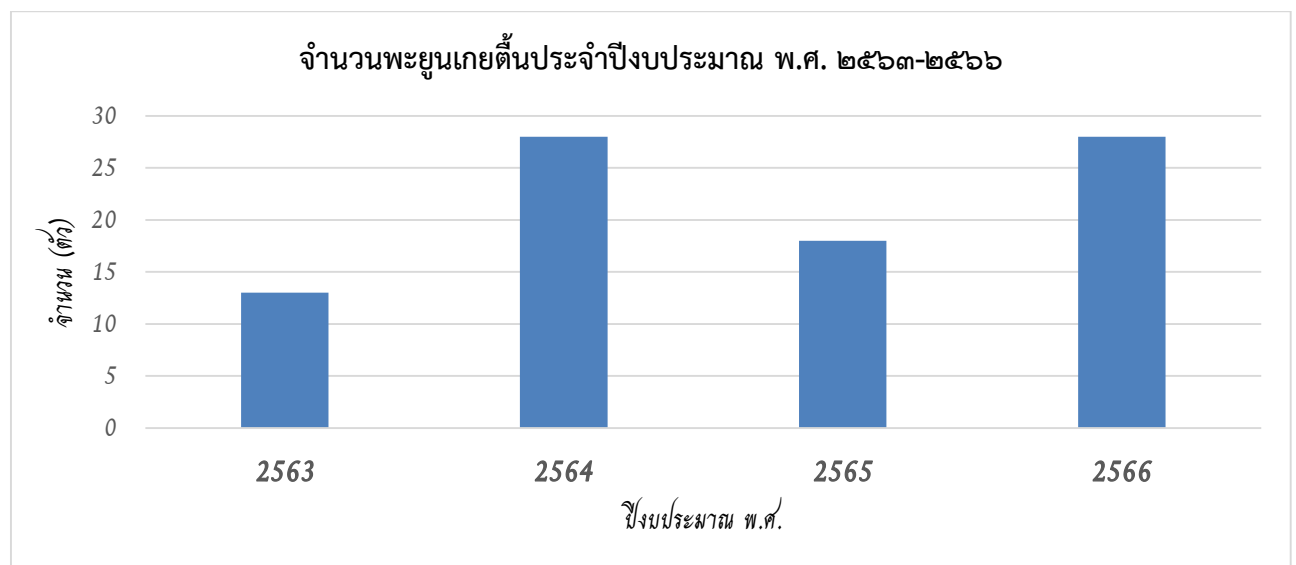
๑. พื้นที่เพ และเนินซ้อ จังหวัดระยอง
๒. อ่าวปัตตานี จังหวัดปัตตานี
๓. เกาะสาหร่าย และเกาะลิดี จังหวัดสตูล
๔. อ่าวท่าเลน อ่าวน้ำเมา เกาะลันตา บ้านบ่อม่วง จังหวัดกระบี่

โดยพื้นที่จังหวัดตรัง พบพะยูนมากกว่า ๑๙๐ ตัว จังหวัดกระบี่ พบพะยูนมากกว่า ๒๖ ตัว โดยพบคู่แม่-ลูก ทั้ง ๒ พื้นที่ ในขณะที่อ่าวพุมเรียง จ.สุราษฎร์ธานี พบพะยูน มากกว่า ๖ ตัว และมีคู่แม่-ลูก ๑ คู่ สำหรับพื้นที่ เกาะยาว จ.พังงา อ่าวปากคลอง จ.ภูเก็ต แม้ไม่พบพะยูนจากการบินสำรวจ แต่จากการสำรวจรอยกินหญ้าทะเลของพะยูนพบรอยกินหญ้าทะเลจำนวนมาก ทั้งรอยเก่าและรอยกินใหม่ ความยาวของรอยเฉลี่ย ๒ เมตร ความกว้างของรอยเฉลี่ย ๑๐ – ๒๕ เซนติเมตร แสดงให้เห็นว่ามีพะยูนหลายช่วงวัย

ทั้งนี้ มีแผนการบินสำรวจพะยูนทางอากาศด้วยอากาศยานไร้คนขับ (UAV) แบบปีกตรึงขึ้น-ลง ทางดิ่งในพื้นที่แหล่งอาศัยของพะยูนที่ยังสำรวจไม่แล้วเสร็จ ทั้งอ่าวไทยและอันดามัน เพื่อประเมินจำนวนประชากรพะยูนในปี ๒๕๖๖

การเกยตื้นของพะยูน

จำนวนพะยูนเกยตื้น ในช่วงระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๖ พบพะยูนเกยตื้นรวม ๘๗ ตัว (เฉลี่ยปีละประมาณ ๒๒ ตัว)

จำนวนพะยูนเกยตื้นในประเทศไทย ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ – ๒๕๖๖ (ณ วันที่ ๒๐ ส.ค. ๖๖)
ตารางแสดงจำนวนพะยูนเกยตื้นในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ – ๒๕๖๖

จังหวัด	ปีงบประมาณ ๒๕๖๓	ปีงบประมาณ ๒๕๖๔	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕	ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ (๑ ต.ค. ๖๕- ๒๐ ส.ค. ๖๖)
ชลบุรี	๐	๐	๑	๒
ชุมพร	๑	๐	๐	๐
ระนอง	๐	๑	๐	๐
พังงา	๓	๐	๓	๑

จังหวัด	ปีงบประมาณ ๒๕๖๓	ปีงบประมาณ ๒๕๖๔	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕	ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ (๑ ต.ค. ๖๕- ๓๐ ส.ค. ๖๖)
ภูเก็ต	๑	๐	๑	๓
กระบี่	๕	๑๑	๑	๙
ตรัง	๒	๑๕	๑๒	๑๐
สตูล	๐	๑	๐	๐
ระยอง	๐	๐	๐	๑
สุราษฎร์ธานี	๐	๐	๐	๓
รวม	๑๒	๒๘	๑๘	๒๙

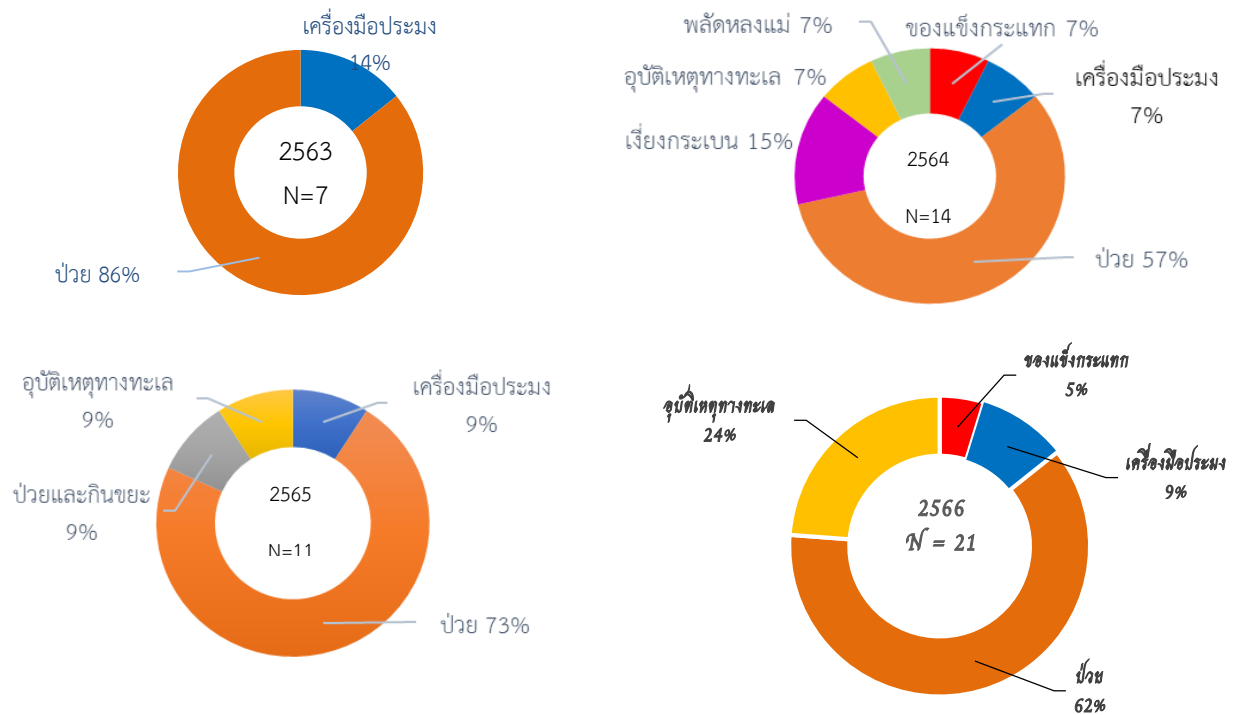
การเพิ่มหรือลดจากสาเหตุการตาย

ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ พบการเกยตื้นของพะยูน ๑๒ ตัว ไม่สามารถระบุสาเหตุการตายได้ ๕ ตัว (ร้อยละ ๔๒) และสามารถระบุสาเหตุการตายได้ ๗ ตัว (ร้อยละ ๕๘) โดยพะยูน ๖ ตัว มีอาการป่วยทำให้เกิดการเกยตื้น (ร้อยละ ๘๖) ซึ่งเกิดจากความผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร และระบบทางเดินหายใจ มีพะยูน ๑ ตัว ติดเครื่องมือประมง (ร้อยละ ๑๔)

ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ พบการเกยตื้นของพะยูน ๒๘ ตัว ไม่สามารถระบุสาเหตุการตายได้ ๑๔ ตัว (ร้อยละ ๕๐) และสามารถระบุสาเหตุการตายได้ ๑๔ ตัว (ร้อยละ ๕๐) โดยพะยูนมีการเกยตื้นจากสาเหตุการป่วยเป็นส่วนใหญ่ ๘ ตัว (ร้อยละ ๕๗) จากการผ่าชันสูตรพบว่ามักเกิดจากความผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร และระบบทางเดินหายใจ พบพะยูนได้รับบาดเจ็บจากเงี่ยงกระเบน ๒ ตัว (ร้อยละ ๑๕) นอกจากนี้ยังพบพะยูนถูกกระแทกด้วยของแข็ง ๑ ตัว ลูกพะยูนพลัดหลงจากแม่ ๑ ตัว ติดเครื่องมือประมง ๑ ตัว และบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางทะเล ๑ ตัว ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ ๗) โดยอัตราการเกยตื้นจากเครื่องมือประมง ลดลงจากปีงบประมาณ ๒๕๖๓ และในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ไม่พบการเสียชีวิตของพะยูนจากขยะทะเล

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ พบการเกยตื้นของพะยูน ๑๘ ตัว ไม่สามารถระบุสาเหตุการตายได้ ๗ ตัว (ร้อยละ ๓๙) และสามารถระบุสาเหตุการตายได้ ๑๑ ตัว (ร้อยละ ๖๑) โดยพะยูนมีการเกยตื้นจากสาเหตุการป่วยเป็นส่วนใหญ่ ๘ ตัว (ร้อยละ ๗๓) จากการผ่าชันสูตรพบว่าเกิดจากกระบังลมฉีกขาด มีการติดเชื้อพบก้อนหนองทั้งตามปอด ลำไส้ และตับ และพบการติดเชื้อในกระแสเลือด พบสาเหตุจากเครื่องมือประมงโดยพบเชือกถอบปูพันรัดหาง ๑ ตัว (ร้อยละ ๙) พบพะยูนที่มีอาการป่วยร่วมกับการกินขยะทะเล ๑ ตัว (ร้อยละ ๙) และบาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางทะเล ๑ ตัว (ร้อยละ ๙) เมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ ๒๕๖๔ พบว่ามีสัดส่วนการเกยตื้นจากสาเหตุการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น ส่วนสาเหตุจากเครื่องมือประมงมีสัดส่วนใกล้เคียงกับปี ๒๕๖๔

ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ (๑ ตุลาคม ๒๕๖๕-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖) พบการเกยตื้นของพะยูน ๒๘ ตัว ไม่สามารถระบุสาเหตุการตายได้ ๘ ตัว (ร้อยละ ๒๘.๖) และสามารถระบุสาเหตุการตายได้ ๒๐ ตัว (ร้อยละ ๗๑.๔) โดยพบว่าพะยูนมีการเกยตื้นจากสาเหตุการป่วย ๑๐ ตัว (ร้อยละ ๓๕.๗) พลัดหลงจากแม่ ๑ ตัว (ร้อยละ ๓.๖) พบสาเหตุจากอุบัติเหตุทางทะเล ๔ ตัว (ร้อยละ ๑๔.๓) จากสาเหตุติดเครื่องมือประมง ๒ ตัว (ร้อยละ ๗.๑) พบพะยูนที่มีอาการป่วยร่วมกับการกินขยะทะเล ๑ ตัว (ร้อยละ ๓.๖) และจากสาเหตุถูกของแข็งกระแทกหรือของแข็งมีคม ๒ ตัว (ร้อยละ ๗.๑)

สาเหตุการตายของพะยูนในปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๖ (ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๖)

หญ้าทะเล เป็นอาหารหลักของพะยูน ลูกพะยูนสามารถเริ่มกินหญ้าทะเลได้ตั้งแต่อายุ ๑ เดือน โดยจะกินนมควบคู่ไปกับการกินหญ้าทะเลจนถึงอายุ ๑๓ เดือนลูกพะยูนจะเริ่มหย่านมและกินหญ้าทะเลเป็นอาหารหลัก การศึกษาอาหารในกระเพาะพะยูนพบว่าพะยูนกินหญ้าทะเลได้ทุกชนิดโดยแต่ละตัวจะมีความชอบกินหญ้าทะเลแต่ละชนิดในปริมาณที่ต่างกันไป การศึกษาพบว่าพะยูนกินหญ้าทะเลร้อยละ ๙๒ โดยมีองค์ประกอบของอาหารที่เหลือเป็นสาหร่ายทะเลและสัตว์พื้นทะเลที่เกาะบริเวณหญ้าทะเล พะยูนแต่ละตัวต้องกินหญ้าทะเลประมาณ ๕-๑๐% ของน้ำหนักร่างกาย ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งหญ้าทะเลจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสามารถในการเจริญเติบโตและแพร่พันธุ์เนื่องจากพะยูนมีการแพร่กระจายอยู่ใกล้บริเวณชายฝั่ง ทำให้มีโอกาสได้รับผลกระทบจากมลภาวะจากชุมชนชายฝั่งได้มากซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อพะยูนและแหล่งหญ้าทะเล

รูปที่ ๔ ชนิดของหญ้าทะเลที่เป็นอาหารพะยูน

ระบบนิเวศหญ้าทะเล เป็นระบบที่มีความสำคัญต่อสัตว์น้ำและความอุดมสมบูรณ์ของท้องทะเล เป็นแหล่งอนุบาล วางไข่ หากิน หลบภัยและเจริญเติบโตของสัตว์น้ำวัยอ่อน สัตว์น้ำเศรษฐกิจหลายชนิดมีช่วงชีวิตที่ผูกพันกับแหล่งหญ้าทะเล เช่น กุ้งกุลาดำ กุ้งแชบ๊วย และปลาเก๋า เป็นต้น แหล่งหญ้าทะเลยังเป็นที่อยู่อาศัยและหากินของสัตว์ทะเลหายากและใกล้สูญพันธุ์ เช่น พะยูน และเต่าทะเล รวมถึงยังมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจจากการทำประมงในแหล่งหญ้า เช่น การรวบรวมลูกปลาเก๋าเพื่อนำไปเพาะเลี้ยงต่อไปในกระชัง การทำประมงอื่น ๆ เช่น อวนจมปู แร้วปู และลอบ เป็นต้น

ประเทศไทยพบแหล่งหญ้าทะเลเติบโตได้ดีในบริเวณชายฝั่งน้ำตื้น แพร่กระจายในหลายรูปแบบพื้นที่ เช่น ในแหล่งน้ำกร่อยบริเวณปากแม่น้ำ ชายฝั่งน้ำตื้นที่มีพื้นทรายหรือทรายปนโคลน หรือขึ้นปะปนกับแนวปะการัง พบหญ้าทะเลรวม 13 ชนิด คือ หญ้าชะเงาใบมน (*Cymodocea rotundata* Ascherson & Schweinfurth 1870) หญ้าชะเงาใบฟันเลื่อย (*Cymodocea serrulata* (R. Brown) Ascherson & Magnus 1870) หญ้าคาทะเล (*Enhalus acoroides* (Linnaeus f.) Royle 1839) หญ้าเงาแคะหรือหญ้าใบพาย (*Halophila beccarii* Ascherson 1871) หญ้าเงาใส (*Halophila decipiens* Ostenfeld 1902) หญ้าเงาใบใหญ่ (*Halophila major* (Zollinger) Miquel 1856) หญ้าเงาใบเล็ก (*Halophila minor* (Zollinger) Hartog 1957) หญ้าเงา หรือหญ้าใบมะกรูด หรือหญ้าอำพัน (*Halophila ovalis* (R. Brown) J.D. Hooker 1858) หญ้ากุยช่ายเข็ม (*Halodule pinifolia* (Miki) Hartog 1964) หญ้ากุยช่ายทะเล (*Halodule uninervis* (Forsskål) Ascherson 1882) หญ้าต้นหอมทะเล (*Syringodium isoetifolium* (Ascherson) Dandy 1939) หญ้าชะเงาเต่า (*Thalassia hemprichii* (Ehrenberg) Ascherson 1871) และหญ้าตะกานน้ำเค็ม (*Ruppia maritima* Linnaeus 1753) จากฐานข้อมูลทรัพยากรหญ้าทะเลของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ปี ๒๕๖๓ สรุปขอบเขตพื้นที่ศักยภาพเป็นแหล่งหญ้าทะเล* (สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ๒๕๖๓) มีพื้นที่ประมาณ ๑๖๐,๖๒๘ ไร่ ใน ๑๓ จังหวัดชายฝั่ง โดยฝั่งอ่าวไทยมีพื้นที่ทั้งหมด ๕๔,๑๔๘ ไร่ ฝั่งทะเลอันดามันมีพื้นที่ ๑๐๖,๔๘๐ ไร่ ปัจจุบันพบหญ้าทะเลรวม ๑๒ ชนิด (ตารางที่ ๑.๔) โดยในฝั่งทะเลอันดามันสามารถพบหญ้าทะเลได้ทั้ง ๑๒ ชนิด มีหญ้าคาทะเลและหญ้าใบมะกรูด เป็นชนิดเด่นที่สามารถพบได้ทั่วไป ส่วนฝั่งอ่าวไทย พบหญ้าทั้งสิ้น ๑๑ ชนิด มีหญ้าใบมะกรูดและหญ้ากุยช่ายเข็ม เป็นชนิดเด่นที่สามารถพบได้ทั่วไป โดยไม่พบหญ้าเงาใบใหญ่ ซึ่งเป็นหญ้าทะเลที่เพิ่งมีรายงานการพบเฉพาะทางฝั่งอันดามันของประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้ ส่วนหญ้าตะกานน้ำเค็ม ซึ่งเคยมีรายงานพบในแหล่งธรรมชาติบริเวณแปลงปลูกป่าชายเลนของจังหวัดเพชรบุรีเท่านั้น แต่ปัจจุบันสำรวจไม่พบหญ้าทะเลแพร่กระจายในพื้นที่เดิมที่เคยพบ โดยพบว่าต้นไม้ป่าชายเลนที่ปลูกได้เจริญปกคลุมจนเกือบเต็มพื้นที่ จนทำให้หญ้าทะเลไม่ได้รับแสงแดดและตายลงในที่สุด

* พื้นที่ศักยภาพเป็นแหล่งหญ้าทะเล คือ พื้นที่ที่มีและเคยมีรายงานการพบหญ้าทะเล และมีปัจจัยสิ่งแวดล้อมเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของหญ้าทะเล ซึ่งพื้นที่ของหญ้าทะเลในแต่ละแหล่ง สามารถเคลื่อนย้ายไปตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมได้ตลอด หากพื้นที่ใดสำรวจไม่พบหญ้าทะเลใน 2 วงรอบการสำรวจ (มากกว่า 8 ปี) จะตัดออกจากการเป็นพื้นที่ศักยภาพเป็นแหล่งหญ้าทะเล

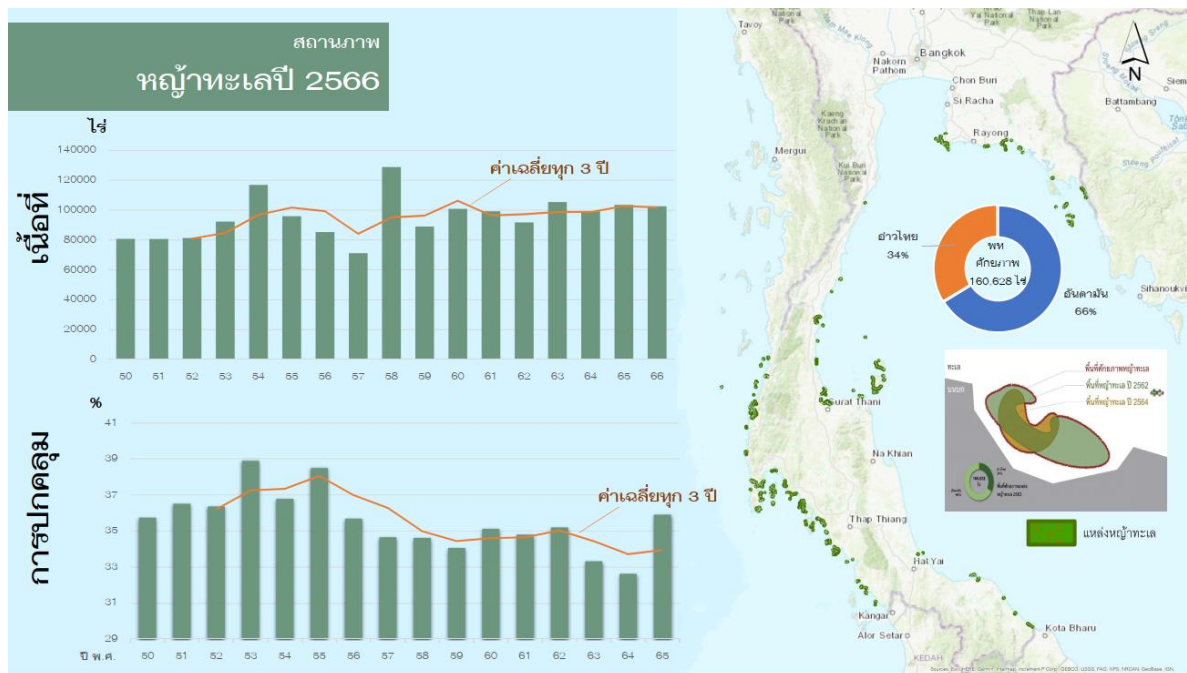
ตารางที่ ๑ พื้นที่ศักยภาพเป็นแหล่งหญ้าทะเล (ไร่) และชนิดหญ้าทะเลที่พบบริเวณแหล่งหญ้าทะเลในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย

จังหวัด	พื้นที่ (ไร่)	Cr	Cs	Ea	Hb	Hd	Hj	Hm	Ho	Hp	Hu	Si	Th
ตราด	5,903	(/)	/	/	(/)	(/)		(/)	/	/	/		(/)
จันทบุรี	2,892			/*		(/)		(/)		/	/*		
ระยอง	7,447			(/)	(/)	/		/	/	/*	/		
ชลบุรี	5,209		(/)	(/)		/*		/	/*	/	/		/
ประจวบคีรีขันธ์	4								(/)	(/)	/		

จังหวัด	พื้นที่ (ไร่)	Cr	Cs	Ea	Hb	Hd	Hj	Hm	Ho	Hp	Hu	Si	Th
ชุมพร	11,425			/	/	/			/	/			
สุราษฎร์ธานี	16,480	/		/	/	/		/	/*	/	/	/	/
นครศรีธรรมราช	163			/					/	/	/		/
สงขลา	1,727				/				/	/			
ปัตตานี	2,364				/				/	/			
นราธิวาส	534				/					/*			
รวมอำเภอไทย	54,148	/	(/)	/	/	/		/	/	/	/	/	/
ระนอง	2,924		/	/*	/	/	/	/	/*	/	/	/	/
พังงา	26,600	/	/*	/*	/	/	/	/*	/*	/	/*	/	/*
ภูเก็ต	4,883	/	/*	/*	/	/	/*	/	/*	/	/*	(/)	/
กระบี่	34,236	/	/	/*	/	/	/	/	/*	/*	/	/	/
ตรัง	34,870	/*	/	/*	/	/	/	/	/	/	/	/	/
สตูล	2,967	(/)	(/)	/*	/	/	/	/	/	/	/	/	/
รวมอันดามัน	106,480	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/
รวมทั้งหมด	160,628												

หมายเหตุ ชนิดหญ้าทะเลที่พบ ดังนี้ หญ้าชะเงาใบมน (*Cymodocea rotundata*: Cr) หญ้าชะเงาใบฟันเลื่อย (*Cymodocea serrulata*: Cs) หญ้าคาทะเล (*Enhalus acoroides*: Ea) หญ้าใบพาย (*Halophila beccarii*: Hb) หญ้าเงาใบ (*Halophila decipiens*: Hd) หญ้าเงาใบใหญ่ (*Halophila major*: Hj) หญ้าเงาใบเล็ก (*Halophila minor*: Hm) หญ้าใบมะกรูด (*Halophila ovalis*: Ho) หญ้ากุยช่ายเข็ม (*Halodule pinifolia*: Hp) หญ้ากุยช่ายทะเล (*Halodule uninervis*: Hu) หญ้าต้นหอมทะเล (*Syringodium isoetifolium*: Si) และหญ้าชะเงาเต่า (*Thalassia hemprichii*: Th) โดย / แสดงชนิดหญ้าทะเลที่พบปัจจุบัน (/) แสดงชนิดหญ้าที่พบในอดีต และ * ชนิดหญ้าทะเลที่พบได้บ่อยในเกือบทุกแหล่งของจังหวัด

เนื่องจากปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น ความรุนแรงของคลื่นลม ลักษณะพื้นทะเล การฝังแห้ง และฤดูกาล มีผลสำคัญต่อการแพร่กระจายของชนิดและปริมาณของหญ้าทะเลในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ เนื่องจากหญ้าทะเลเป็นพืชมีดอก สามารถแพร่พันธุ์ได้ทั้งแบบไม่อาศัยเพศและแบบอาศัยเพศ ทำให้อาจสามารถพบหญ้าทะเลเจริญขึ้นได้ในพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งหญ้าทะเลเดิม ดังนั้นในแต่ละช่วงปีสำรวจแม้มักพบว่าแหล่งหญ้าทะเลแต่ละแห่งจะมีการเปลี่ยนแปลง (สถานภาพ) เกิดขึ้นใน 3 ลักษณะคือ การเปลี่ยนแปลงของขอบเขตการแพร่กระจาย (พื้นที่) องค์ประกอบชนิด และระดับความอุดมสมบูรณ์ (ร้อยละการปกคลุมของหญ้าทะเล) การเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อทราบแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง จะพิจารณาเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของขอบเขตการแพร่กระจายเท่านั้น ว่าพื้นที่หญ้าทะเลในแต่ละพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

รูปที่ ๕ แผนที่มีการแพร่กระจายและสัดส่วนเป็นร้อยละของพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลปี พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยแบ่งเป็น ผังอ่าวไทยและอันดามัน

การประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่หญ้าทะเลโดยเปรียบเทียบพื้นที่หญ้าทะเลปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา โดยกำหนดแนวโน้มนับเป็น ๔ แบบ ดังนี้

สมบูรณ์ขึ้น หมายถึง พื้นที่เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๑๐

คงที่ หมายถึง พื้นที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ ๑๐

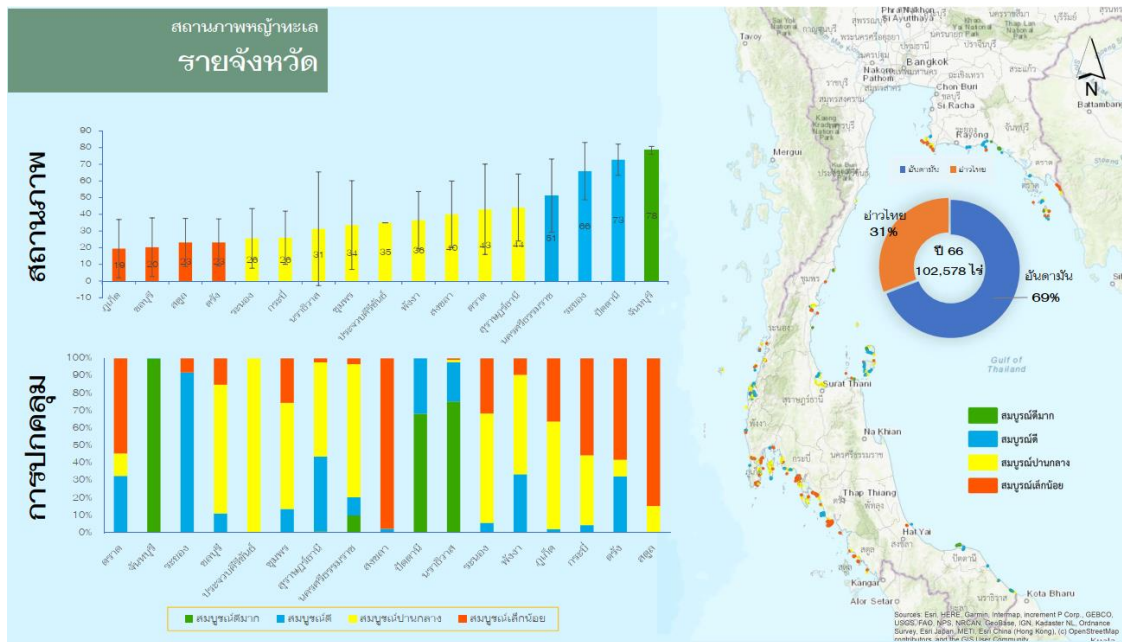
ลดลงตามฤดูกาล หมายถึง พื้นที่ลดลงมากกว่าร้อยละ ๑๐ จากการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ แต่ไม่มีสาเหตุจากกิจกรรมของมนุษย์

เสื่อมโทรมลง หมายถึง พื้นที่ลดลงมากกว่าร้อยละ ๑๐ มีสาเหตุจากกิจกรรมของมนุษย์

สถานภาพของแหล่งหญ้าทะเลในปัจจุบัน

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้สำรวจและติดตามสถานภาพแหล่งหญ้าทะเล ทั้งในพื้นที่ที่เป็นแหล่งหญ้าทะเลในปัจจุบัน แหล่งที่เคยมีรายงานการสำรวจพบ และแหล่งใหม่นอกเหนือจากที่เคยสำรวจพบ แม้ว่าจะไม่ได้เป็นแหล่งใหญ่ก็ตาม โดยในปี ๒๕๖๖ พบหญ้าทะเลพื้นที่ รวม ๑๐๒,๕๗๘ ไร่ แบ่งออกเป็น ผังอ่าวไทย ๓๐,๔๐๘ ไร่ (๙๐%) ผังทะเลอันดามัน ๗๒,๑๗๐ ไร่ (๗๐%) คิดเป็นร้อยละ ๖๔ ของพื้นที่ศักยภาพเป็นแหล่งหญ้าทะเลของประเทศ (๑๖๐,๖๒๘ ไร่) ลดลงร้อยละ ๓ จากพื้นที่หญ้าทะเลที่รายงานไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ (๑๐๓,๕๘๐ ไร่) ครอบคลุม ๑๖ จังหวัดชายฝั่งทะเล ประกอบด้วย ๑๐ จังหวัดฝั่งอ่าวไทย ได้แก่ จังหวัดตราด จังหวัดจันทบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดชลบุรี จังหวัดชุมพร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส และ ๖ จังหวัดฝั่งอันดามัน ได้แก่ จังหวัดจังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล

แหล่งหย้าทะเลโดยภาพรวมของประเทศไทย (รูปที่๖) พบว่าแหล่งหย้าทะเล มีสถานภาพสมบูรณ์ดีมาก ร้อยละ ๕ สมบูรณ์ดี ร้อยละ ๑๙ สมบูรณ์ปานกลาง ร้อยละ ๓๓ และมีสมบูรณ์เล็กน้อย ร้อยละ ๔๓

สภาพปัญหาและภาวะคุกคามต่อแหล่งห้วยทะเล

ความเสื่อมโทรมของแหล่งห้วยทะเล มีสาเหตุที่สำคัญได้แก่ ๑) สาเหตุจากธรรมชาติ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล ซึ่งห้วยทะเลจะมีการเปลี่ยนแปลงในรอบปีค่อนข้างชัดเจน โดยหากเข้าสำรวจในพื้นที่ช่วงปลายฤดูร้อน ห้วยทะเลส่วนเหนือดินจะหายไปจากพื้นที่ เหลือแต่รากและส่วนใต้ดิน ส่วนของใบจะแตกยอดใหม่ในช่วงหมดมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และจะกลับมาเจริญเติบโตเต็มที่ในช่วงปลายฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากคลื่นลมมรสุมที่รุนแรง ทำให้มีการเคลื่อนย้ายของแนวสันทรายและตะกอนตามธรรมชาติทับถมแนวห้วย และ ๒) สาเหตุจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การพัฒนาบริเวณชายฝั่งทุกรูปแบบที่ทำให้มีตะกอนในน้ำทะเลมากขึ้น การขุดลอกร่องน้ำเดินเรือ รวมถึงการพัฒนาพื้นที่ในทะเลเพื่อรองรับการท่องเที่ยว การสร้างสะพาน มาริน่า ที่จอดเรือ ในอ่าวที่มีแหล่งห้วยทะเล การปล่อยน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม บ้านเรือนชุมชนขนาดใหญ่ใกล้ชายฝั่ง และจากนาุ้ง ทำให้คุณภาพน้ำทะเลเสื่อมโทรมจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของห้วยทะเลในปี ๒๕๖๖ พบแหล่งห้วยทะเลที่เสื่อมโทรมลงจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ แม้มีสัดส่วนไม่มากนัก (ร้อยละ ๓) ในบางพื้นที่ของจังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต และสตูล พบว่าสาเหตุจากการสัญจรทางเรือ เป็นสาเหตุหลักที่มีผลกระทบโดยตรงต่อแหล่งห้วยทะเล คิดเป็นร้อยละ ๕๑ แหล่งห้วยทะเลหลายพื้นที่อยู่ใกล้หรือเป็นเส้นทางเข้าออกของเรือ ทั้งเรือประมงและเรือนำเที่ยว ทำให้ได้รับผลกระทบจากตะกอนที่ฟุ้งกระจายจากการเดินเรือ ทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่ห้วยทะเล รองลงมาเกิดจากตะกอนชายฝั่งที่เกิดจากการพัฒนาพื้นที่ร้อยละ ๔๙ โดยตะกอนที่ไหลชะลงทะเล หากมีปริมาณมากและต่อเนื่อง จะส่งผลให้น้ำทะเลมีความขุ่นตลอดเวลา ทำให้ห้วยทะเลพื้นตัวได้ช้าลงจนอาจทำให้พื้นที่ทะเลเปลี่ยนสภาพจนไม่เหมาะสมต่อเจริญของห้วยทะเล

ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒

การประชุมหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ ในการสรุปผลการดำเนินงานแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ จังหวัดตรัง มีข้อเสนอประเด็นปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

๑. นำเอาข้อมูลอัตราการเกิดและการตายของพะยูนในแต่ละปี เพื่อนำมาวิเคราะห์ตัวชี้วัด
๒. การสำรวจพะยูนและแหล่งห้วยทะเลยังไม่มีประสิทธิภาพและข้อจำกัดงบประมาณสำรวจ
๓. ศึกษาแก้ไขปัญหาสาเหตุความเสื่อมโทรมแหล่งห้วยทะเลพื้นที่จังหวัดตรังอย่างเป็นระบบ
๔. ควรเร่งศึกษาวิจัยหาสาเหตุการตายของพะยูนที่เกิดจากการเจ็บป่วยและที่ยังไม่ทราบสาเหตุ
๕. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการเพิ่มจำนวนของประชากรพะยูน จากที่ให้มีการเพิ่มโดยธรรมชาติ เช่น การผสมเทียมหรืออื่น ๆ ที่มีการศึกษาและดำเนินการสำเร็จในต่างประเทศ
๖. ควรศึกษาความเหมาะสมสัดส่วนจำนวนพะยูนกับพื้นที่แหล่งอาศัยและแหล่งอาหาร
๗. ศึกษาเทคโนโลยีมาใช้เพาะขยายพันธุ์ห้วยทะเลรองรับการขาดแคลนในอนาคต เช่น การเพาะเนื้อเยื่อ
๘. การดำเนินงานที่ผ่านมายังขาดการสนับสนุนชุมชนในการออกปฏิบัติงานลาดตระเวนคุ้มครองเฝ้าระวังในพื้นที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะการสนับสนุนค่าใช้จ่าย
๙. จัดสรรงบประมาณสนับสนุนและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ
๑๐. เพิ่มบทบาทการใช้กลไกของคณะกรรมการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจังหวัด ในการแก้ไขปัญหาและบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับพะยูนและห้วยทะเลให้เพิ่มขึ้น
๑๑. ปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพของงานเฝ้าระวังโดยการมีส่วนร่วม
๑๒. เพิ่มแผนงานแก้ไขปัญหา และลดผลกระทบการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งที่มีต่อพะยูนและแหล่งห้วยทะเลไว้ในแผนหลักจากเดิม

๑๓. การส่งเสริมการเรียนรู้พะยูนและหญ้าทะเล โดยจัดทำและเผยแพร่หลักสูตรท้องถิ่น อนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเลในพื้นที่ต่าง ๆ ให้เกิดความต่อเนื่อง

๑๔. เพิ่มมาตรการแก้ไขปัญหาการใช้เครื่องมือประมงที่เป็นอันตรายต่อพะยูนและแหล่งหญ้าทะเล

๑๕. จำแนกเครื่องมือประมงชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงของกับพะยูน และเรื่องการค้าระหว่างประเทศ

๑๖. จัดทำแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งอาศัยพะยูน โดยมีโครงการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวพะยูน และแหล่งหญ้าทะเล

๑๗. เพิ่มกิจกรรมให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลหรือการดำเนินงานต่าง ๆ

๑๘. ผลักดันโครงการที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องโดยเน้นโครงการที่สำคัญ และเพิ่มโครงการใหม่ เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะในพื้นที่ที่มีความสำคัญ รวมทั้งโครงการความร่วมมือระดับนานาชาติ

๑๙. เพิ่มศักยภาพบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพะยูนและหญ้าทะเล

การประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินการแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติ ในการสรุปผลการดำเนินงานภายใต้แผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖ มีข้อเสนอประเด็นปัญหาและข้อสังเกตเพื่อนำไปประกอบการจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒ ดังนี้

๑. จัดลำดับความสำคัญและศักยภาพพื้นที่หญ้าทะเลต่อจำนวนพะยูนในแต่ละแหล่งที่เหมาะสม และรักษาสมดุลของพะยูนต่อหญ้าทะเลและวิเคราะห์พื้นที่แหล่งหญ้าทะเลที่พะยูนจะสามารถเพิ่มขึ้นได้

๒. ให้มีการศึกษาพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลเพื่อรองรับจำนวนประชากรพะยูนให้เกิดความสมดุล

๓. ศึกษาระบบนิเวศหรือสิ่งมีชีวิตอื่นที่อาศัยในแหล่งหญ้าทะเลควบคู่กับการศึกษาหญ้าทะเล

๔. ให้มีการสำรวจพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลเพิ่มจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน

๕. ส่งเสริมงานวิจัยในรูปแบบเชิงปฏิบัติการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่และสร้างกลไกในการบริหารจัดการพื้นที่ให้ครอบคลุมระบบนิเวศที่มีความต่อเนื่อง

๖. จัดทำโครงการนำร่องด้านการอนุรักษ์พะยูนในระดับอำเภอ

๗. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๘. เพิ่มองค์ประกอบกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) เพื่อขอทุนสนับสนุนด้านงานวิจัย

การประชุมคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินการแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาตินำเสนอข้อมูลการสำรวจประชากรพะยูนทั้งประเทศในเดือนกันยายน ๒๕๖๕ พบพะยูนรวมทั้งสิ้น ๒๗๓ ตัว จากฐานข้อมูลในปี ๒๕๖๓ พบพะยูนจำนวน ๒๕๐ ตัว เพิ่มขึ้นจำนวน ๒๓ ตัว หรือประมาณ ๗ ตัวต่อปี ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายตัวชีวิตที่กำหนดไว้ ๒๘๐ ตัว จึงเสนอให้จัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๘) เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายจำนวนประชากรพะยูนเพิ่มขึ้นตามกำหนดไว้ โดยให้วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และทบทวนโครงการกิจกรรมภายใต้แผนงานระยะที่ ๑ ประกอบการจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒ ข้อสังเกตของที่ประชุมในการกำหนดค่าเป้าหมายตัวชีวิต ๓ ปี จากข้อมูลปี ๒๕๖๕ เมื่อสิ้นสุดแผนพบพะยูนจำนวน ๒๗๓ ตัว ต่างจากค่าเป้าหมายจำนวน ๗ ตัว ดังนั้นในการจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒ จำนวนประชากรพะยูนต้องเพิ่มขึ้นมากกว่า ๒๘๐ ตัว

การจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒ ได้นำประเด็นปัญหาข้อจำกัดและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องจากการดำเนินงานแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๑ มาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขโดยยังคงยึดเป้าหมายหลักเพิ่มจำนวนพะยูน และความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งหญ้าทะเล โดยแนวคิดในการอนุรักษ์พะยูนเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมมือปกป้อง ค้ำครองดูแล มุ่งเน้นการดำเนินงานในระดับพื้นที่และ

ยึดเป้าหมาย “การอนุรักษ์พะยูนไม่ใช่เพียงการอนุรักษ์สัตว์ทะเลหายากหนึ่งตัวแต่ต้องรักษาบ้านของพะยูน ซึ่งหมายถึงแหล่งหญ้าทะเล และเมื่อมีแหล่งหญ้าทะเลจึงหมายถึงการมีแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนและการมีทะเลที่สมบูรณ์ควบคู่กันไป มิติของการอนุรักษ์พะยูนเพื่อรักษาความสมบูรณ์ของท้องทะเลไทย” การอนุรักษ์พะยูนให้เป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์สัตว์ทะเลหายากและเป็นเครื่องมือประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการค้าระหว่างประเทศ แนวทางและเป้าหมายของแผนอนุรักษ์พะยูนระยะที่ ๒ โดยคาดหวังเป็นการอนุรักษ์ท้องทะเลไทยให้สมบูรณ์ ส่งเสริมชาวประมง หรือชุมชนชายฝั่งให้สามารถทำมาหากินเลี้ยงชีพมีชีวิตที่ดี โดยเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุรักษ์ และคุ้มครองพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัยให้มีความต่อเนื่องเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติงานในระดับจังหวัดและพื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น

การจัดทำแผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒ เน้นการจัดสรรงบประมาณ จัดลำดับความสำคัญของภารกิจ หรือโครงการที่จะดำเนินการ โดยให้แต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักจัดลำดับความสำคัญ และจัดสรรงบประมาณที่จำเป็นเพื่อดำเนินโครงการ ให้ความสำคัญของพื้นที่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูน ๑๓ แห่ง โดยยึดกรอบเป้าหมาย และวัตถุประสงค์บนฐานข้อมูลที่มีการศึกษาสำรวจอย่างต่อเนื่อง กำหนดแนวทาง และกลยุทธ์ตามยุทธศาสตร์ชาติ บันทึกความเข้าใจในการอนุรักษ์พะยูนระดับนานาชาติ และแผนการอนุรักษ์พะยูนในระดับจังหวัด รวมถึงนำประสบการณ์ บทเรียน ข้อเสนอแนะของชุมชนและผู้เกี่ยวข้องมาดำเนินการ มีแนวทางสำคัญประกอบด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) การอนุรักษ์และลดภัยคุกคามพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย
- ๒) การดำเนินการศึกษาวิจัยพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย
- ๓) การช่วยชีวิตและดูแลรักษาพะยูนเกยตื้น
- ๔) การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม

๓.๒ สารสำคัญของแผนปฏิบัติการด้านการอนุรักษ์พะยูนระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๖๘)

๓.๒.๑) วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนการดำเนินอนุรักษ์และคุ้มครองพะยูนแหล่งที่อยู่อาศัยพะยูนในประเทศไทยให้มีความต่อเนื่อง
- ๒) เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย
- ๓) เพื่อสร้างจิตสำนึกส่งเสริมกลไก และสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอนุรักษ์พะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๒) เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมายที่ ๑ ประชากรพะยูนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด จำนวนพะยูน

ค่าเป้าหมาย เพิ่มขึ้นจาก ๒๗๓ ตัว เป็น ๓๐๐ ตัว ในเวลา ๓ ปี (เพิ่มปีละ ๔ ตัว)

เป้าหมายที่ ๒ ศักยภาพพื้นที่แหล่งอาศัยและจำนวนพะยูนในพื้นที่แหล่งอาศัยสามารถรองรับได้

ตัวชี้วัด ผลการศึกษาพื้นที่แหล่งอาศัยและจำนวนพะยูนในพื้นที่แหล่งอาศัยสามารถรองรับได้

ค่าเป้าหมาย จำนวน ๔ พื้นที่ ตรัง กระบี่ ชลบุรี และ จันทบุรี (อ่าวคุ้งกระเบน)

เป้าหมายที่ ๓ มาตรการคุ้มครองพื้นที่แหล่งอาศัยพะยูนตามกฎหมาย

ตัวชี้วัด จำนวนพื้นที่ที่มีมาตรการคุ้มครองพะยูนและแหล่งอาศัยพะยูนตามกฎหมาย

ค่าเป้าหมาย จำนวน ๔ พื้นที่ (ตรัง กระบี่ พังงา และตราด)

๓.๒.๓) แนวทางการดำเนินการ/พัฒนา

๑.) การอนุรักษ์และลดภัยคุกคามพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย

เป้าหมาย ๑.๑ ลดอัตราการตายของพะยูนจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์

ตัวชี้วัด พะยูนตายจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ลดลงเหลือไม่เกินร้อยละ ๕๐ จากแผนระยะที่ ๑ (พะยูนตายจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ จำนวน ๙ ตัว คิดเป็นร้อยละ ๒๘)

เป้าหมาย ๑.๒ พะยูนมีแหล่งที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย

ตัวชี้วัด แหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูนมีมาตรการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ จำนวน ๑๓ พื้นที่

๒.) การดำเนินการศึกษาวิจัยพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย

เป้าหมาย ๒.๑ จำนวนองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการช่วยชีวิตพะยูนและการฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล

ตัวชี้วัด จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ เรื่อง

เป้าหมาย ๒.๒ ประสิทธิภาพในการสำรวจสถานภาพ พื้นที่แหล่งหากิน และแหล่งอาศัยพะยูนเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด จำนวน ๑๓ พื้นที่

เป้าหมาย ๒.๓ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งหากิน แหล่งอาศัยพะยูนที่สำคัญ

ตัวชี้วัด จำนวน ๓ พื้นที่ (ตรัง กระบี่ พังงา) มีแผนและมีคณะกรรมการจังหวัด

๓.) การช่วยชีวิตและดูแลรักษาพะยูนเกยตื้น

เป้าหมาย ๓.๑ อัตรารอดตายจากการเกยตื้น

ตัวชี้วัด ๑. พะยูนที่ได้รับการช่วยเหลือจากการเกยตื้นตามธรรมชาติ และมีชีวิต มีอัตราการรอดตายมากกว่า ๕๐% (พบเกยตื้นแล้วปล่อยคืน)

๒. พะยูนที่ได้รับการช่วยเหลือจากการเกยตื้นมีชีวิตและมีอาการบาดเจ็บหรือป่วย มีอัตราการรอดตายมากกว่า ๑% (จากกิจกรรมของมนุษย์)

เป้าหมาย ๓.๒ เพิ่มเครือข่ายที่มีศักยภาพในการช่วยเหลือพะยูน

ตัวชี้วัด เครือข่ายช่วยเหลือพะยูน ๑๓ พื้นที่

๔.) การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม

เป้าหมาย ๔.๑ เครือข่ายชุมชนชายฝั่งร่วมในการอนุรักษ์พะยูน

ตัวชี้วัด มีเครือข่ายชุมชนชายฝั่งที่มีกิจกรรมอนุรักษ์พะยูน ๑๓ แห่ง

เป้าหมาย ๔.๒ สังคมไทยให้ความสำคัญในการอนุรักษ์พะยูน

ตัวชี้วัด จัดงานวันพะยูนแห่งชาติอย่างต่อเนื่องทุกปี

แผนอนุรักษ์พะยูนแห่งชาติระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๖๘)

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๑.) การอนุรักษ์และลดภัยคุกคามพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย เป้าหมาย ๑.๑ ลดอัตราการตายของพะยูนจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ตัวชี้วัด พะยูนตายจากกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ลดลงเหลือไม่เกินร้อยละ ๕๐ จากแผนระยะที่ ๑ เป้าหมาย ๑.๒ พะยูนมีแหล่งที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย ตัวชี้วัด แหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูนมีมาตรการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ จำนวน ๑๓ พื้นที่							
๑.๑ โครงการแก้ไขปัญหาเครื่องมือประมงและภัยคุกคามอื่นต่อพะยูน							
	กิจกรรม ๑ สำรวจ ศึกษา และหาแนวทางจัดการเครื่องมือประมงที่เป็นภัยคุกคามพะยูนในพื้นที่เป้าหมายสำคัญ	ข้อมูลเครื่องมือประมงที่เป็นภัยคุกคามต่อพะยูนเพื่อนำไปใช้วางแผนแก้ไขปัญหาในพื้นที่เป้าหมาย ๕ พื้นที่ (ชลบุรี จันทบุรี ตราด สุราษฎร์ธานี สตูล)	๑.๖	-	๐.๘ (๒ พื้นที่)	๐.๘ (๓ พื้นที่)	หลัก : กปม. ทช. รอง : สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
	กิจกรรม ๒ กำหนดมาตรการทางกฎหมายแก้ไขปัญหามือประมงเพื่อลดภัยคุกคามต่อพะยูนในพื้นที่เป้าหมาย	แก้ไขปัญหาลดภัยคุกคามอื่นต่อพะยูนจากเครื่องมือประมง ๘ พื้นที่ (ชลบุรี จันทบุรี ตราด สุราษฎร์ธานี สตูล พังงา กระบี่ ตรัง)	๐.๓	๐.๑	๐.๑	๐.๑	หลัก : กปม. ทช. อส. มูลนิธิอันดามัน รอง : ชุมชน
	กิจกรรม ๓ สำรวจ ศึกษาหาแนวทางจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งอาศัยของพะยูน	ข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวที่อาจเป็นภัยคุกคามพะยูนเพื่อนำไปวางแผนแก้ไขปัญหาลดส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมาย ๔ พื้นที่ (ชลบุรี ตรัง กระบี่ พังงา)	๑	-	๐.๕	๐.๕	หลัก : ทช. อส. ทกจ. รอง : อบท. สถาบันการศึกษา

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๑.๒ โครงการศึกษา และพัฒนาระบบเฝ้าระวังเกี่ยวกับเส้นทางเดินเรือที่มีผลกระทบกับพะยูน และแหล่งอาศัยพะยูน							
	กิจกรรม ๑ สำรวจเส้นทางเดินเรือที่อาจมีผลกระทบกับพะยูน และแหล่งอาศัยพะยูน	ข้อมูลเส้นทางเดินเรือที่อาจหรือมีผลกระทบกับแหล่งอาศัยพะยูน ๕ พื้นที่ (ภูเก็ต พังงา ตรัง กระบี่ ชลบุรี)	๓	-	๑.๕	๑.๕	หลัก : ทช. อส. มูลนิธิอินตามัน รอง : สถาบันการศึกษา เอกชน
	กิจกรรม ๒ พัฒนาระบบเทคโนโลยีการเฝ้าระวังทางไกลเพื่อความปลอดภัยในพื้นที่พะยูนและแหล่งอาศัยพะยูนในเส้นทางเดินเรือ	ระบบเทคโนโลยีการเฝ้าระวังเส้นทางเดินเรือที่อาจหรือมีผลกระทบกับแหล่งอาศัยพะยูน ๕ พื้นที่ (ตรัง กระบี่ พังงา ภูเก็ต ชลบุรี)	๔	-	๒	๒	หลัก : ทช. อส. รอง : สถาบันการศึกษา เอกชน

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๑.๓ โครงการลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (SmartPatrol) ในพื้นที่แหล่งอาศัยที่สำคัญของพะยูน							
	กิจกรรม ๑ ลาดตระเวนเชิงคุณภาพ ในการเฝ้าระวังพะยูนและแหล่งที่อยู่ อาศัยของพะยูน	ลาดตระเวน เพื่อคุ้มครอง ป้องกัน แก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับ พะยูนและแหล่ง อาศัย ๒๐ วัน/ เดือน จำนวน ๑๒ เดือน ๖ พื้นที่ (ชลบุรี สุราษฎร์ธานี ตรัง กระบี่ ภูเก็ต พังงา)	๙	๒ (พื้นที่ละ ๔ แสน)	๓.๕	๓.๕	หลัก : ทช.อส. รอง : มูลนิธิอานดา มัน อปท. และ ชุมชน
	กิจกรรม ๒ พัฒนา และสนับสนุน เทคโนโลยีการลาดตระเวนและ เฝ้าระวังระยะไกล	เพิ่มศักยภาพ ในการลาดตระเวน เฝ้าระวังระยะไกล ใน ๓ พื้นที่ (ตรัง กระบี่ พังงา)	๓.๖	-	๑.๘	๑.๘	หลัก :ทช. อส. รอง :มูลนิธิอานดามัน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๑.๔ โครงการเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายอาสาสมัครในการคุ้มครองพะยูน							
	กิจกรรม ๑ ฝึกอบรมให้ความรู้ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบการ คุ้มครองเผ่าละวังพะยูน	จัดฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการให้กับ เจ้าหน้าที่ จำนวน ๑๕๐ คน	๑.๕	๐.๕	๐.๕	๐.๕	หลัก :ทช. อส. รอง : สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๒ ฝึกอบรมให้ความรู้กับ อาสาสมัครในการช่วยปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ในงานคุ้มครอง เผ่าละวัง และช่วยชีวิตพะยูน	จัดฝึกอบรม อาสาสมัคร ในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน ๑๕๐ คน	๑.๕	๐.๕	๐.๕	๐.๕	หลัก :ทช. อส. มูลนิธิอันดามัน รอง :อปท. ชุมชน
	กิจกรรม ๓ บูรณาการความร่วมมือ ในดำเนินงานลาดตระเวนของ หน่วยงานภายในพื้นที่เป้าหมาย	เพิ่มประสิทธิภาพ ของเครือข่าย ลาดตระเวนภายในพื้นที่เป้าหมาย ๕ พื้นที่ (ชลบุรี ตรัง กระบี่ สตูล พังงา)	๒.๔	๐.๘	๐.๘	๐.๘	หลัก :ทช. อส. รอง : อปท. ชุมชน

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
	กิจกรรม ๔ สนับสนุนการปฏิบัติงาน เฝ้าระวังของชุมชน และองค์กร ปกครองท้องถิ่นในพื้นที่	เพิ่มประสิทธิภาพ ของชุมชนและ องค์กรปกครอง ท้องถิ่นในการ ลาดตระเวน ในพื้นที่เป้าหมาย ๒ พื้นที่ (ตรัง กระบี่)	๐.๖	-	๐.๓	๐.๓	หลัก : จังหวัด อปท. มูลนิธิ ชุมชน
๑.๕ โครงการพัฒนากลไกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพะยูนในพื้นที่เป้าหมาย							
	กิจกรรม ๑ ส่งเสริม สนับสนุน กลไกการบริหารจัดการอนุรักษ์ พะยูนของคณะกรรมการ / คณะอนุกรรมการ /คณะทำงาน ระดับจังหวัดและระดับพื้นที่	คณะกรรมการ/ คณะอนุกรรมการ/ คณะทำงาน/ ที่เกี่ยวข้องกับ พะยูนระดับจังหวัด และพื้นที่ ขับเคลื่อนแผน อนุรักษ์พะยูนอย่าง ต่อเนื่องและมี ประสิทธิภาพ ๔ พื้นที่ (สตูล ตรัง กระบี่ พังงา)	๑.๒	๐.๒	๐.๕	๐.๕	หลัก :ทช. อส. รอง : จังหวัด มูลนิธิ อ้นดามัน

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
	กิจกรรม ๒ ส่งเสริมพัฒนากลไก บริหารจัดการอนุรักษ์โดยการจัดตั้ง คณะกรรมการในระดับพื้นที่	คณะอนุกรรมการ/ คณะทำงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อ บูรณาการทำงาน ในระดับพื้นที่ ๖ พื้นที่ (ชลบุรี สุราษฎร์ธานี สตูล ตรัง กระบี่ พังงา)	๐.๖	๐.๒	๐.๒	๐.๒	หลัก :ทช. อส. รอง : จังหวัด องค์กรพัฒนาเอกชน
	กิจกรรม ๓ เพิ่มประสิทธิภาพความ ร่วมมือในการจัดทำมาตรการและ จัดทำข้อตกลงเพื่อการอนุรักษ์พะยูน และแหล่งหญ้าทะเล	พื้นที่ที่มีมาตรการ และข้อตกลงความ ร่วมมือเพื่อการ อนุรักษ์พะยูน ๓ พื้นที่ (กระบี่ ตรัง สุราษฎร์ธานี)	๐.๔	-	๐.๒	๐.๒	หลัก :ทช. อส. รอง :มูลนิธิอานันทามัน ชุมชน อบท.
	กิจกรรม ๔ ขับเคลื่อนการ ดำเนินงานตามแผนอนุรักษ์พะยูน แห่งชาติ และระดับพื้นที่	๑๓ พื้นที่	๒.๑	๐.๗	๐.๗	๐.๗	หลัก : ทช. อส กปม. รอง : องค์กรพัฒนา เอกชน

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
	กิจกรรม ๕ การจัดทำมาตรการ คุ้มครองพะยูนและพื้นที่อาศัย ภายใต้มาตรการทางกฎหมาย	เพิ่มพื้นที่ที่มี ประกาศมาตรการ คุ้มครองพะยูน และแหล่งหญ้า ทะเล ๕ พื้นที่ (ชลบุรี สุราษฎร์ ธานี กระบี่ ตรัง พังงา)	๑	-	๐.๕	๐.๕	หลัก : ทช. กปม. อส. รอง : ชุมชนองค์กร พัฒนาเอกชน
๑.๖ โครงการลดผลกระทบและแก้ไขปัญหาลผลกระทบจากการพัฒนาและใช้พื้นที่ชายฝั่งที่มีต่อพะยูนและแหล่งอาศัยพะยูน							
	กิจกรรม ๑ ศึกษาแนวทางการแก้ไข ปัญหาลผลกระทบตะกอนจากการขุด ลอกร่องน้ำเดินเรือที่อาจมีผลต่อ แหล่งอาศัยพะยูน	ข้อมูลพื้นที่ภายใต้ แผนพัฒนาเส้นทาง การเดินเรือและ ร่องน้ำเศรษฐกิจ ของประเทศใน พื้นที่เป้าหมาย ๔ จังหวัด (ตรัง กระบี่ พังงา ระนอง)	๖	-	๓	๓	หลัก : จท. รอง : ทช. อส. อปท สถาบันการศึกษา

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
	กิจกรรม ๒ ศึกษาและฟื้นฟูระบบนิเวศแหล่งหญ้าทะเลที่ได้รับผลกระทบจากตะกอนในพื้นที่จังหวัดตรัง	พื้นที่แหล่งหญ้าทะเลที่ได้รับผลกระทบจากการขุดลอกร่องน้ำเดินเรือจังหวัดตรัง	๒	-	๑	๑	หลัก : จท. รอง : ทช. อส. จังหวัด อปท สถาบันการศึกษา ชุมชน
	กิจกรรม ๓ จัดทำมาตรการแนวทางลดผลกระทบจากการเดินเรือที่มีผลกระทบกับพะยูนและแหล่งหญ้าทะเล	พื้นที่ที่มีประกาศมาตรการคุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๔ พื้นที่ (ชลบุรี ตรัง กระบี่ พังงา)	๒	-	๑	๑	หลัก : อส. ทช. รอง : จท.
	กิจกรรม ๔ ศึกษาและจัดทำมาตรการลดภัยคุกคามด้านอื่นที่มีผลกระทบต่อพะยูนและแหล่งหญ้าทะเล	มาตรการลดผลกระทบจากกิจกรรมท่องเที่ยว ๔ พื้นที่ (ชลบุรี ตรัง กระบี่ พังงา)	๔	-	๒	๒	หลัก : ทช. อส. รอง : สถาบันการศึกษา

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
	กิจกรรม ๕ การรณรงค์ลดขยะทะเล และส่งเสริมการใช้วัสดุธรรมชาติ บริเวณแหล่งหญ้าทะเลและแหล่ง อาศัยพะยูน	ให้ความรู้การ จัดการขยะทะเล และการใช้วัสดุ ธรรมชาติทดแทน ในกิจกรรมชุมชน ชายฝั่งทะเลใน พื้นที่เป้าหมาย ๑๓ พื้นที่	๒	-	๑	๑	หลัก : ทช. อส. กปม. จังหวัด อบท. รอง : องค์กรพัฒนา เอกชน เอกชนและ ชุมชน
๒.) การดำเนินการศึกษาวิจัยพะยูนและแหล่งที่อยู่อาศัย เป้าหมาย ๒.๑ จำนวนองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการช่วยชีวิตพะยูนและการฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล ตัวชี้วัด จำนวนไม่น้อยกว่า ๓ เรื่อง เป้าหมาย ๒.๒ ประสิทธิภาพในการสำรวจสถานภาพ พื้นที่แหล่งหากิน และแหล่งอาศัยพะยูนเพิ่มขึ้น ตัวชี้วัด จำนวน ๑๓ พื้นที่ เป้าหมาย ๒.๓ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งหากิน แหล่งอาศัยพะยูนที่สำคัญ ตัวชี้วัด จำนวน ๓ พื้นที่ (ตรัง กระบี่ พังงา) คณะกรรมการจังหวัดและแผน							
๒.๑	โครงการเทคโนโลยีอากาศยานไร้ คนขับเพื่อการสำรวจพะยูนและ แหล่งหญ้าทะเล (๑๓ แห่ง)	ทราบสถานภาพ ประชากร พะยูน และแหล่งที่อยู่ อาศัย					

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
	กิจกรรม ๑ พัฒนาศักยภาพ การสำรวจจำนวนประชากรและ แหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูน โดย เครื่องบินปีกตรึงขนาดเล็ก และ อากาศยานไร้คนขับ Unmanned Aerial Vehicle (UAV)	ประสิทธิภาพใน การสำรวจ สถานภาพ พื้นที่ แหล่งหากิน และ แหล่งอาศัยพะยูน ๑๓ พื้นที่	๑๙.๒	๑๔.๔	๒.๔	๒.๔	หลัก : ทช. อส. สถาบันการศึกษา รอง : มูลนิธิ
	กิจกรรม ๒ ส่งเสริมการสำรวจ สถานภาพพะยูน ภัยคุกคาม และ แหล่งที่อยู่อาศัยโดยชุมชนมีส่วนร่วม	เพิ่มศักยภาพของ ชุมชนในการสำรวจ สถานภาพ ภัยคุกคาม และ พื้นที่เฝ้าระวัง ๒ พื้นที่ (ตรัง กระบี่)	๒	-	๑	๑	หลัก : มูลนิธิอันดา มัน ชุมชน รอง : อปท.
	กิจกรรม ๓ ติดตามประเมิน สถานภาพแหล่งหญ้าทะเลและ นิเวศวิทยาของแหล่งที่อยู่อาศัยของ พะยูน ๑๓ แห่ง	ทราบสถานภาพ คุณภาพระบบนิเวศ แหล่งหญ้าทะเล และสิ่งแวดล้อมที่ เหมาะสมต่อการ เป็นที่อยู่อาศัยของ พะยูน	๖	๒	๒	๒	หลัก : ทช. รอง : อส.

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๒.๒	โครงการศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการสร้างความสนใจในการอนุรักษ์พะยูนและแหล่งหญ้าทะเลในพื้นที่อ่าวไทยและทะเลอันดามัน (๒ แห่ง)	พัฒนาทางเลือกการดำรงชีวิตอาชีพ เพื่อการอนุรักษ์พะยูน					
	กิจกรรม ๑ ศึกษาด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่อ่าวไทยและทะเลอันดามัน	พัฒนาทางเลือกอาชีพ เพื่อการอนุรักษ์พะยูนและแหล่งหญ้าทะเล ๒ พื้นที่ (ตรัง กระบี่)	๓	-	๑.๕	๑.๕	หลัก : มทร. สถาบันการศึกษา รอง : มูลนิธิอันดามัน
	กิจกรรม ๒ ส่งเสริมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเลในพื้นที่เป้าหมาย	ส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเลในพื้นที่ ๒ จังหวัด (ตรัง กระบี่)	๓	-	๑	๒	หลัก : ทกจ. อพท. เครือข่ายท่องเที่ยวชุมชน รอง : อปท. กปม.

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๒.๓ โครงการวิจัยด้านพันธุศาสตร์ และสุขภาพของพะยูนในประเทศไทย (๑๓ แห่ง)							
	กิจกรรม ๑ ศึกษาพันธุศาสตร์และสุขภาพของพะยูนในประเทศไทย	ประเมินความหลากหลายของสายพันธุ์และสุขภาพสัตว์ในแหล่งที่อยู่อาศัย	๓	-	๑.๕	๑.๕	หลัก : ทช. อส. สถาบันการศึกษา รอง : ววน.
	กิจกรรม ๒ ประเมินศักยภาพการรองรับจำนวนพะยูนต่อพื้นที่แหล่งอาศัยที่มีความเหมาะสม	ผลการศึกษาศักยภาพการรองรับจำนวนพะยูนต่อพื้นที่แหล่งอาศัยที่มีความเหมาะสมจำนวน ๑ เรื่อง	๒	-	๑	๑	หลัก : ทช. อส. รอง : สถาบันการศึกษา

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๒.๔	โครงการฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลเพื่อ เป็นแหล่งอาหารและแหล่งที่อยู่ อาศัยพะยูน	เพิ่มความอุดม สมบูรณ์ของแหล่ง ที่อยู่อาศัยของ พะยูน					
	กิจกรรม ๑ สำรวจและฟื้นฟูแหล่ง หญ้าทะเลและแหล่งอาศัยของพะยูน	เพิ่มความอุดม สมบูรณ์ของแหล่ง ที่อยู่อาศัยของ พะยูน ๖ พื้นที่ (ชลบุรี สุราษฎร์ ธานี ปัตตานี ตรัง พังงา กระบี่)	๓	๑	๑	๑	หลัก : ทช. อส. รอง : มูลนิธิอันดา มัน ชุมชน
	กิจกรรม ๒ ฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล ที่ได้รับผลกระทบจากตะกอนขุดลอก และการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง	พื้นที่ที่ได้รับ ผลกระทบ จำนวน ๒ พื้นที่ (ตรัง กระบี่)	๒	-	๑	๑	หลัก : ทช. อส. รอง : จท.
	กิจกรรม ๓ สำรวจพื้นที่แหล่งหญ้า ทะเลที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่ง อาศัยและการอพยพเคลื่อนย้ายของ พะยูน	พื้นที่ที่ได้รับ ผลกระทบจาก กิจกรรมจำนวน ๒ พื้นที่ (ตรัง กระบี่)	๒	-	๑	๑	หลัก : ทช. อส. สถาบันการศึกษา รอง : มูลนิธิอันดา มัน องค์กรพัฒนา เอกชน

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
	กิจกรรม ๔ ศึกษาความเหมาะสม ของชนิดพันธุ์หญ้าทะเลสำหรับการ ปลูกฟื้นฟู	จำนวน ๓ ชนิด	๒	-	๑	๑	หลัก : ทช. ภาคเอกชน จังหวัด ตรัง รอง :อส. สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๕ ศึกษาเทคนิคการเพาะ และขยายพันธุ์หญ้าทะเลที่เหมาะสม	จำนวน ๒ เรื่อง	๒		๑	๑	หลัก : สถาบันการศึกษา ทช.อส. องค์กร เอกชน รอง :จังหวัด
๒.๕ โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานและสัตว์ทะเลหายากฝั่งทะเลอันดามัน							
	กิจกรรม ๑ จัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน และสัตว์ทะเลหายากฝั่งทะเล อันดามัน จังหวัดภูเก็ต	จำนวน ๑ แห่ง	๓๐๒.๕	๒.๕ ออกแบบ	๑๕๐	๑๕๐	หลัก : ทช. รอง : สถาบันการศึกษา

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๓.) การช่วยชีวิตและดูแลรักษาพะยูนเกยตื้น เป้าหมาย ๓.๑ อัตรารอดตายจากการเกยตื้น ตัวชี้วัด พะยูนที่ได้รับการช่วยเหลือจากการเกยตื้นมีชีวิตมีอัตราการรอดตายมากกว่า ๕๐% เป้าหมาย ๓.๒ เพิ่มเครือข่ายที่มีศักยภาพในการช่วยเหลือพะยูน ตัวชี้วัด เครือข่ายช่วยเหลือพะยูน ๑๓ พื้นที่							
๓.๑ โครงการจัดตั้งศูนย์ช่วยชีวิตพะยูนและสัตว์ทะเลหายาก							
	กิจกรรม ๑ เพิ่มศักยภาพศูนย์ ช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายากฝั่งทะเล อันดามัน (จังหวัดภูเก็ตและตรัง)	จำนวน ๒ แห่ง	๓๐๓	๓ ค่าออกแบบ	๑๕๐	๑๕๐	หลัก : ทช. มทร. รอง : สมาคมบลู คาร์บอนโซไซตี้ สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๒ พัฒนาศักยภาพ พิพิธภัณฑ์พะยูนและสัตว์ทะเลหายาก (โรงพยาบาลช่วยเหลือสัตว์ทะเลหา ยาค จังหวัดตรัง)	จำนวน ๑ แห่ง	๑๕๘	๖๘	๙๐	-	หลัก : มทร.
	กิจกรรม ๓ จัดตั้งศูนย์ช่วยชีวิตสัตว์ ทะเลหายากฝั่งอ่าวไทย	จำนวน ๔ แห่ง (ระยอง สมุทรสาคร ชุมพร และสงขลา)	๒๕๒.๕	-	๑๕๑.๒๕	๑๐๑.๒๕	หลัก : ทช. รอง : สถาบันการศึกษา

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๓.๒ โครงการจัดสร้างเครือข่ายการช่วยเหลือสัตว์ทะเลหายาก							
	กิจกรรม ๑ ขยายเครือข่าย การช่วยชีวิตสัตว์ทะเลหายาก ให้ครอบคลุมพื้นที่	มีเครือข่ายครบทุก ๑๓ พื้นที่	๑.๕	๐.๕	๐.๕	๐.๕	หลัก : ทช. อส. รอง : อปท. องค์กร พัฒนาเอกชน
	กิจกรรม ๒ เพิ่มศักยภาพของ เครือข่ายปฏิบัติงานช่วยชีวิตพะยูน ในระดับพื้นที่	ได้รับการอบรม ปีละ ๒๔๐ คน	๒.๕	๐.๕	๑	๑	หลัก : ทช. อส. รอง : สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๓ จัดทำคู่มือช่วยชีวิต พะยูนสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมัลติมีเดีย	จำนวน ๑ ชุด	๑.๕	๐.๕	๐.๕	๐.๕	หลัก : ทช. อส. รอง : สถาบันการศึกษา
๓.๓ โครงการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่/โครงการเร่งด่วนในการส่งเสริมบุคลากร							
	กิจกรรม ๑ เพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ ให้ทุนการศึกษา เพื่อศึกษาเพิ่มเติม เฉพาะด้านการช่วยเหลือพะยูน	๑ ทุน/ปี	๓	-	๑.๕	๑.๕	หลัก : ทช. กพ. รอง : สถาบันการศึกษา
	กิจกรรม ๒ ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ ในการช่วยเหลือและดูแลพะยูน	๖ ครั้ง/ปี	๑.๘	๐.๖	๐.๖	๐.๖	หลัก : ทช. อส. รอง : สถาบันการศึกษา

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๓.๔ โครงการศึกษาวิจัยเชิงบูรณาการ/พัฒนาการเก็บรักษาเชื้อพันธุ์พะยูนงานวิจัยด้านระบาดวิทยา							
	กิจกรรม ๑ ศึกษาเพื่อกำหนดวิธีการเก็บเชื้อพันธุ์พะยูน	๑ เรื่อง/ปี	๓	-	๑.๕	๑.๕	หลัก : ทช. สถาบันการศึกษา รอง : อส.
	กิจกรรม ๒ ศึกษาปัจจัยทางด้านระบาดวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการป่วยและตายของพะยูน	๒ เรื่อง/ปี	๙	๓	๓	๓	หลัก :ทช. ศูนย์วิจัยโรคสัตว์น้ำ รอง : สถาบันการศึกษา
๔.) การส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม เป้าหมาย ๔.๑ เครือข่ายชุมชนชายฝั่งร่วมในการอนุรักษ์พะยูน ตัวชี้วัด มีเครือข่ายชุมชนชายฝั่งที่มีกิจกรรมอนุรักษ์พะยูน ๑๓ แห่ง เป้าหมาย ๔.๒ สังคมไทยให้ความสำคัญในการอนุรักษ์พะยูน ตัวชี้วัด จัดงานวันพะยูนแห่งชาติอย่างต่อเนื่องทุกปี							
๔.๑ โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อการอนุรักษ์พะยูนและแหล่งหญ้าทะเล							
	กิจกรรม ๑ จัดตั้งและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้การอนุรักษ์พะยูนและถิ่นอาศัย	ศูนย์การเรียนรู้การอนุรักษ์พะยูนและถิ่นอาศัยในพื้นที่เป้าหมาย ๓ แห่ง (ตรัง กระบี่ พังงา)	๑๓๐	-	๖๕	๖๕	หลัก : ทช. รอง : สถาบันการศึกษา มูลนิธิอันดามัน อปท.

ลำดับ	แผนงาน/โครงการ สำคัญ	ตัวชี้วัด	กรอบ งบประมาณ	งบประมาณ (ล้านบาท)			หน่วยงานรับผิดชอบ หลัก/รอง
				พ.ศ. ๒๕๖๖	พ.ศ. ๒๕๖๗	พ.ศ. ๒๕๖๘	
๔.๒ โครงการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเล							
	กิจกรรม ๑ จัดทำหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับพะยูนตามโรงเรียนในพื้นที่อนุรักษ์ที่เป็นถิ่นอาศัยของพะยูนระดับมัธยมศึกษา	มีหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับพะยูนและหญ้าทะเลระดับมัธยมศึกษา ๑ หลักสูตร	๑	-	๐.๕	๐.๕	หลัก : ทช. มทร. รอง : อปท. ศธ.
	กิจกรรม ๒ เผยแพร่หลักสูตรท้องถิ่นอนุรักษ์พะยูนในโรงเรียน	มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับพะยูนและหญ้าทะเลในโรงเรียนรอบพื้นที่อนุรักษ์พะยูน จังหวัดตรัง กระบี่ จำนวน ๑๐ แห่ง	๒	-	๑	๑	หลัก : ทช/มทร. รอง : โรงเรียนในพื้นที่เป้าหมาย
	กิจกรรม ๓ จัดกิจกรรมวันพะยูนแห่งชาติ	จำนวนพื้นที่และผู้เข้าร่วมจัดกิจกรรมวันพะยูนแห่งชาติ ๑๓ พื้นที่	๒.๗	๐.๗	๑	๑	หลัก : ทช. รอง : อปท. สถาบันการศึกษา

๓.๒.๓) โครงการสำคัญ

ของพะยูน

- ๑) โครงการลาดตระเวนเชิงคุณภาพ (Smart Patrol) ในพื้นที่แหล่งอาศัยที่สำคัญ
- ๒) โครงการเทคโนโลยีอากาศยานไร้คนขับเพื่อการสำรวจพะยูนและแหล่งหญ้าทะเล
- ๓) โครงการสำรวจพะยูนและแหล่งอาศัยพะยูนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ๔) โครงการฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลเพื่อเป็นแหล่งอาหารและแหล่งที่อยู่อาศัยพะยูน
- ๕) โครงการส่งเสริมสนับสนุนชุมชนในการตรวจตราเฝ้าระวังในพื้นที่
- ๖) โครงการลดภัยคุกคามจากเครื่องมือประมงที่เป็นอันตรายหรือมีผลกระทบต่อพะยูน
- ๗) โครงการเพิ่มศักยภาพของเครือข่ายชุมชนในการช่วยเหลือพะยูนเกยตื้น
- ๘) โครงการจัดทำแผนบริหารจัดการอนุรักษ์พะยูนในระดับพื้นที่
- ๙) โครงการพัฒนาศักยภาพกลไกบริหารจัดการอนุรักษ์พะยูนในระดับจังหวัด
- ๑๐) โครงการศึกษาความเหมาะสมของพื้นที่ต่อสัดส่วนของพะยูน
- ๑๑) โครงการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการเพาะขยายพันธุ์และฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเล
- ๑๒) โครงการเผยแพร่ความรู้และจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์พะยูนและหญ้าทะเล

๓.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำแผนปฏิบัติการฯไปดำเนินการ

- ๑) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.)
- ๒) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (อส.)
- ๓) กรมประมง (กปม.)
- ๔) กรมการท่องเที่ยว
- ๕) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด (ทกจ.)
- ๖) กรมเจ้าท่า (จท.)
- ๗) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.)
- ๘) สถาบันการศึกษา
- ๙) จังหวัด
- ๑๐) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
- ๑๑) องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร องค์กรสาธารณะประโยชน์
ชมรมประมงพื้นบ้าน ภาคธุรกิจเอกชน